

Justiční akademie

10. rodinněprávní symposium – Děti ve vysoce konfliktním rodinném prostředí

Obsah

Úvod	3
Teze	5
Teze 1 - Včasné a komplexní posouzení dynamiky konfliktu rodičů.....	7
Teze 2 – Hodnocení projevů chování rodičů	8
Teze 3 – Podmínky rovnocenné a rovnoměrné péče.....	11
Teze 4 – Nepřípustnost medializace případů rodiči	14
Teze 6 – Efektivní postup při symetrickém konfliktu rodičů	17
Teze 7 – Rovnocenná a rovnoměrná péče při symetrickém konfliktu	21
Teze 8 – Posouzení schopnosti rodiče pečovat o dítě při reaktivním konfliktu.....	21
Teze 9 – Efektivní postup při reaktivním konfliktu rodičů.....	25
Teze 10 – Odmítání rodiče dítětem	26
Teze 11 – Výkon rozhodnutí odnětím dítěte	28
Teze 12 – Realizace participačních práv dítěte žijícího ve vysoce konfliktním rodinném prostředí	31
Použité zdroje.....	40

Úvod

Ve dnech 26. a 27. května 2026 se v Kroměříži uskutečnilo 10. rodinněprávní symposium na téma **Děti ve vysoce konfliktním rodinném prostředí**. Rodinněprávní symposium si klade za cíl napříč profesemi a stupni soudní soustavy, včetně soudu Ústavního a Nejvyššího, diskutovat o typových případech rodinného práva a nalézat modelová řešení, která by odpovídala požadavkům kladeným na moderní opatrovnickou justici.

Symposia se zúčastnili:

Mgr. Ilona Benešová – Obvodní soud pro Prahu 9
JUDr. Lenka Ceplová – Krajský soud v Ústí nad Labem
Mgr. Kateřina Franková – Krajský soud v Praze
doc. JUDr. Dita Frintová, Ph.D. – Právnická fakulta ZČU v Plzni, Právnická fakulta Univerzity Karlovy
Mgr. Bc. Ondřej Glogar, Ph.D. – Ústavní soud České republiky
Mgr. Lenka Hubáčková – Obvodní soud pro Prahu 5
JUDr. Ing. Zdeněk Kapitán, Ph.D. – Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí
JUDr. Pavel Kotrady – Okresní soud ve Vsetíně
Mgr. Jiří Levý – Krajský soud v Plzni
JUDr. Tomáš Lichovník – Nejvyšší soud České republiky
JUDr. Ivana Losová – Krajský soud v Brně
Mgr. et Mgr. Lucie Matoušová – Ústavní soud České republiky
JUDr. Hana Nová – Obvodní soud pro Prahu 4
JUDr. Igor Pařízek – Krajský soud v Hradci Králové
Mgr. Terezie Pemová – Justiční akademie
Mgr. Eva Petrová – Ministerstvo spravedlnosti ČR
Mgr. Naďa Pínová – Městský soud v Praze
Mgr. Vladimír Polák – Krajský soud v Ústí nad Labem
JUDr. Lubomír Ptáček, Ph.D. – Nejvyšší soud České republiky
Mgr. Jana Provazníková – Okresní soud v Táboře
Mgr. et Mgr. Jitka Prušková – Ústavní soud České republiky
Martina Sebalo Vňuková, MSc. Ph.D. – Psychiatrická klinika 1. LF Univerzity Karlovy
JUDr. Renáta Šínová, Ph.D. – Právnická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci
Mgr. Jan Špalek – Okresní soud Plzeň–město
Mgr. Petra Vidmuchová – Okresní soud v Kroměříži
JUDr. Anna Zemandlová, Ph.D. – Ústavní soud České republiky, Právnická fakulta Masarykovy univerzity
Mgr. Daniela Zemanová – Ústavní soud České republiky

10. rodinněprávní symposium se zabývalo případy dětí ve vysoce konfliktním rodinném prostředí. Z pohledu justice se jedná o nejsložitější případy na pomezí rodinného práva soukromého a veřejného, z pohledu dítěte jde o případy, které mají většinou velmi závažné negativní následky na jeho budoucí život. Nejedná se přitom o specifikum české justice a českého systému, obdobným problémům čelí justice i v jiných zemích. Cílem 10. rodinněprávního symposia bylo poukázat na nejnovější vědecké pojetí případů dětí ve vysoce konfliktním rodinném prostředí, poukázat na možnosti, jak takové případy projednat v intencích české úpravy hmotného a procesního práva a v intencích reality možné odborné pomoci; cílem bylo též detekovat slabé stránky systému, které neumožňují efektivnější způsob řešení těchto sporů.

V rámci přípravy 10. rodinněprávního symposia uspořádala Justiční akademie kulatý stůl na téma vysoce konfliktních sporů rodičů. Bylo zajímavé sledovat nebývalou míru shody panelistů v podstatě na všech zásadních otázkách. Zástupci akademické sféry i praktici, právníci, odborníci z řad sociálních pracovníků, psychologů i psychiatrů jednotně definovali projevy a možné příčiny vzniku konfliktů rodičů, možnosti a limity stávající právní úpravy projednávání a rozhodování takových případů, poukázali též na zásadní dopady medializace věcí na budoucí život dětí. 10. rodinněprávní symposium ze závěrů panelistů vychází, mnoho z nich se objevuje v tezích i jejich odůvodněních. Prezentace panelistů tvoří přílohu tohoto symposia.

Teze

1. Včasné a komplexní posouzení dynamiky konfliktu rodičů ve věcech péče soudu o nezletilé je zásadní pro adekvátní způsob projednání případu a úpravu poměrů dítěte.
2. Soud by neměl projevy chování rodičů hodnotit izolovaně, ale vždy v kontextu mechanismu konfliktní dynamiky, mocenských vztahů, příčin daného chování a jeho dopadů na dítě.
3. Východisko rovnocenné a rovnoměrné péče rodičů vychází z předpokladu, že rodiče mají dostatečné kompetence o své dítě pečovat. V případě vyvrácení této hypotézy je zapotřebí v konkrétním případě u rodiče s narušenými rodičovskými kompetencemi tuto skutečnost zohlednit v rozsahu péče (hledisko rovnoměrnosti) nebo v zásahu do jeho rodičovské odpovědnosti (hledisko rovnocennosti). V případech dětí ve vysoce konfliktním rodinném prostředí, a to zejména v případě konfliktů s vysokou mírou kontrolní dynamiky, by soud měl důsledně posoudit míru narušení schopnosti rodičů zajistit dítěti bezpečný a zdravý vývoj.
4. Je v rozporu s nejlepším zájmem dítěte a proto nepřípustné, aby rodiče medializovali případy vzájemných sporů souvisejících s úpravou poměrů jejich dítěte a/nebo o těchto sporech zveřejňovali informace na sociálních sítích.
5. Je v rozporu s nejlepším zájmem dítěte a proto nepřípustné, aby média informovala o individuálních sporech rodičů o děti, není-li dán převažující veřejný zájem; i v takovém případě však musí dbát na to, aby nezletilé dítě nebylo možno přímo ani nepřímo identifikovat.
6. V případech symetrického intenzivního konfliktu rodičů se jako efektivní ukazuje:
 - a) Rychlé projednání a skončení věci.
 - b) Co nejpodrobnější nastavení pravidel péče o dítě s vyloučením či minimalizací osobního setkávání rodičů; ideálně formou rodičovského plánu.
 - c) Dlouhodobé řízení konfliktu rodičů jinou formou než v rámci meritorního rozhodování soudu, a to s omezenou možností rodiče zahájit další soudní řízení.
 - d) Multiinstitucionální koordinovaná spolupráce zaměřená na vytvoření dostatečně bezpečného, stabilního a předvídatelného systému fungování dítěte.
7. V případě symetrického intenzivního konfliktu rodičů, nevyjdou-li v průběhu řízení najevo jiné skutečnosti svědčící o nedostatečných rodičovských kompetencích, není samotný konflikt primárně důvodem pro jinou než rovnocennou a rovnoměrnou péči obou rodičů o dítě.
8. V případě reaktivního konfliktu rodičů je zásadní posoudit, zda osobnostní rysy, případně poruchy osobnosti a/nebo emoční reakce rodiče mají vliv na jeho schopnost naplňovat potřeby dítěte a řádně vykonávat rodičovskou odpovědnost. Pokud vliv mají, je nutno tuto skutečnost zohlednit v rámci rozsahu péče nebo zásahu do rodičovské odpovědnosti a úpravy styku.
9. V případech reaktivního konfliktu rodičů se jako efektivní ukazuje:

- a) Rychlé a předvídatelné projednání a rozhodnutí věci.
 - b) Vytvoření stabilního, srozumitelného a předvídatelného režimu péče o dítě.
 - c) Odborná pomoc zaměřená primárně na stabilizaci emoční dysregulace, posílení rodičovských kompetencí a snížení chaosu v rodinném fungování.
 - d) Omezení situací vedoucích k emočnímu zahlcení rodiče a impulzivním konfliktním reakcím.
 - e) Koordinovaná multiinstitucionální spolupráce zaměřená na ochranu psychického vývoje dítěte.
10. Odmítá-li dítě jednoho z rodičů, musí soud při projednání a rozhodování případu zohlednit věk dítěte, tvrzené důvody odmítání, reálné důvody odmítání, objektivní skutečnosti na straně odmítaného rodiče, postoj druhého rodiče a vztah dítěte a odmítaného rodiče.
11. Výkon rozhodnutí odnětím dítěte proti aktuálně deklarovanému názoru dítěte představuje krajní prostředek ochrany práva dítěte na rodinný život a lze k němu přistoupit pouze tehdy, je-li v nejlepším zájmu dítěte a převáží-li očekávaný přínos takového postupu nad rizikem psychické újmy dítěte. Samotné odmítání péče či styku dítětem však automaticky nevylučuje výkon rozhodnutí.
12. Realizací participačních práv by dítě nemělo být nepřiměřeně zatěžováno, zejména by nemělo být vystavováno konfliktu loajality, triangulaci nebo přenášení odpovědnosti za rozhodnutí soudu; nepřiměřenost lze také spatřovat v bezdůvodném opakovaném slyšení dítěte. Dítě má právo být slyšeno, ale současně má být chráněno před konfliktem rodičů.

Názor dítěte v opatrovnickém řízení nelze hodnotit izolovaně od rodinné dynamiky; jeho přání a postoje bývají často situačně podmíněny zejména aktuální emoční atmosférou v rodině, intenzitou konfliktu rodičů, konfliktem loajality, triangulací, psychickým stavem dítěte nebo očekáváními rodičů.

Teze 1 - Včasné a komplexní posouzení dynamiky konfliktu rodičů

Včasné a komplexní posouzení dynamiky konfliktu rodičů ve věcech péče soudu o nezletilé je zásadní pro adekvátní způsob projednání případu a úpravu poměrů dítěte.

V odborné literatuře nepanuje shoda nad definicí pojmu „vysoce intenzivní konflikt rodičů“. Vzhledem k absenci jasných kritérií pro rozlišení „běžné“ a intenzivní konfliktní dynamiky nelze přesně určit podíl rozchodů a rozvodů rodičů, které jsou doprovázeny chronickým konfliktem při úpravě poměrů dítěte. V Kanadě se odhady pohybují okolo 5 až 15 procenty (srovnej https://www.justice.gc.ca/eng/rp-pr/fl-lf/divorce/2001_7/pat1-mod1.html).

Mgr. Petr Fučík, Ph.D. v rámci panelové diskuze odborníků, která tomuto sympoziu předcházela, poukázal na Paretovo pravidlo, podle něhož přibližně 20 % nejproblematictějších rodičovských sporů spotřebuje až 80 % kapacit zúčastněných odborníků a institucí.

Přestože nepanuje shoda nad přesnou definicí pojmu „vysoce intenzivní konflikt rodičů“, panuje mezi odborníky dlouhodobá shoda na tom, že chronický konflikt rodičů představuje významný rizikový faktor pro psychický vývoj dítěte. Děti vyrůstající v prostředí dlouhodobého rodičovského konfliktu vykazují vyšší míru úzkosti, depresivního a uzavřeného chování, agresivity, poruch chování i sociálních obtíží. Výzkumy současně ukazují, že čím intenzivnější nepřátelství mezi rodiči děti zažívají, tím vyšší míru stresu vykazují (Johnston, Kline & Tschann, 1989; Shaw & Emery, 1987; Emery, 1982; Camara & Resnick, 1989; Braver, S., E., Lamb, M., 2018; Lamalla, D., Figueiredo, B., Bastos, A., Feinberg, M., 2016; Stallman, H., M., Ohan, J., L., 2016).

V posledních letech dochází v zahraniční odborné literatuře k postupnému odklonu od používání pojmu „vysoce intenzivní konflikt rodičů“. Důvodem je zejména skutečnost, že tento pojem vyvolává dojem oboustranné odpovědnosti rodičů za konflikt. Oboustranná odpovědnost za konflikt je přitom charakteristická především pro tzv. symetrické konflikty. Vedle nich však existují také případy asymetrické konfliktní dynamiky, kontrolního chování nebo reaktivních konfliktů, u nichž mohou obdobné projevy konfliktu vycházet z odlišných mechanismů a vyžadovat odlišný přístup soudu i odlišný typ odborné intervence. Pro potřeby tohoto sympozia budeme proto používat pojem „vysoce konfliktní rodinné prostředí“.

Místo tradiční otázky „v čem“ nebo „v kom“ je problém, se pro justici jeví jako vhodnější otázka „jak konflikt funguje“ a jakým způsobem dopadá na dítě. Od určité intenzity a chronicity konfliktní dynamiky totiž samotné soudní rozhodnutí zpravidla není způsobilé konflikt deeskalovat natolik, aby přestal negativně ovlivňovat prospívání dítěte. Vedle samotné úpravy poměrů dítěte je proto nezbytné zaměřit se i na dlouhodobé a efektivní řízení konfliktu.

Formy dynamiky konfliktu rodičů

Symetrický konflikt: Oba rodiče se obdobnou měrou podílí na eskalaci konfliktu; nejsou schopni oddělit rodičovství od partnerského konfliktu; vzájemně zpochybňují své rodičovské kompetence; jejich postoje bývají rigidní a nejsou schopni kompromisu; podávají opakované návrhy na zahájení řízení nebo zatímní úpravu poměrů a opakovaně otevírají již soudně upravené otázky; nejsou schopni efektivní komunikace ani spolupráce při běžných otázkách péče o dítě; opakovaně porušují dohody nebo soudní rozhodnutí; snaží se vytvářet „útočně-obranné“ šiky odborníků, institucí a podporovatelů; vtahují dítě do konfliktu, vystavují jej konfliktu loajality nebo triangulaci; i přes edukaci o dopadech konfliktu na dítě pokračují v chování, které má nebo může mít negativní dopad

na jeho duševní zdraví a psychický vývoj; konflikt se postupně rozšiřuje do dalších oblastí života dítěte a rodiny. Konfliktní dynamika je u obou rodičů relativně symetrická a není primárně založena na dlouhodobé dominanci, strachu nebo systematickém podržování jednoho rodiče druhému.

Reaktivní konflikt: Jeden z rodičů (nebo oba) reaguje silně emočně, impulzivně, chaoticky nebo nekonzistentně, přičemž konfliktní chování vychází zejména z emoční dysregulace, úzkosti, nevládnutí separace, maladaptivních osobnostních rysů nebo dlouhodobé emoční nestability. Konfliktní reakce bývají výrazně situačně podmíněné a zesilují zejména při emoční zátěži, možné změně poměrů, nejistotě nebo obavě ze ztráty vztahu s dítětem; rodič může reagovat přecitlivěle, impulzivně nebo nepřiměřeně intenzivně; jeho chování bývá proměnlivé, obtížně předvídatelné a emočně zahlcující; rodič může mít obtíže oddělit vlastní emoční potřeby od potřeb dítěte, přenášet na dítě vlastní úzkost nebo jej zatěžovat svým emočním stavem; konflikt často pokračuje i přes opakovanou edukaci o dopadech konfliktu na dítě; mohou se objevovat projevy rodičovské obstrukce (gatekeepingu), impulzivní omezování kontaktu dítěte s druhým rodičem nebo náhlé změny postojů k péči. Konfliktní chování však není primárně motivováno snahou ovládat nebo systematicky podržovat druhého rodiče a nebývá založeno na dlouhodobé mocenské dominanci. Intenzita emočních reakcí sama o sobě automaticky neznamená narušenou rodičovskou kompetenci.

Pozn. Gatekeeping představuje chování rodiče, kterým vědomě či nevědomě reguluje, omezuje nebo ovlivňuje vztah dítěte s druhým rodičem a jeho přístup ke dítěti. Může mít podobu ochranné reakce, ale i maladaptivního nebo obstrukčního chování, které omezuje kontakt dítěte s druhým rodičem, předávání informací, spolupráci při péči o dítě nebo výkon rodičovské odpovědnosti. Pro soud je proto zásadní nehodnotit samotné omezení kontaktu izolovaně, ale vždy v kontextu důvodů, které k němu rodiče vedou, reálného rizika pro dítě a dopadů tohoto chování na vztahy dítěte v rodině.

Konflikt s kontrolní dynamikou: Jeden z rodičů má dominantní postavení a konfliktní chování je primárně motivováno snahou ovládat, podržovat nebo kontrolovat druhého rodiče (mocenská asymetrie); takový rodič určuje pravidla komunikace a fungování rodiny, systematicky oslabuje postavení druhého rodiče, zpochybňuje jeho kompetence a snaží se získat rozhodující vliv na dítě i rozhodování o něm; může vyvolávat dlouhodobý pocit strachu, nejistoty nebo podřízenosti druhého rodiče; může využívat dítě, odborníky, instituce nebo soudní řízení jako nástroj tlaku a kontroly; mohou se objevovat projevy izolace druhého rodiče, kontrolování komunikace, manipulace s informacemi, rodičovská obstrukce (maladaptivní gatekeeping) nebo vtahování dítěte do aliance proti druhému rodiči; dítě bývá vystaveno konfliktu loajality nebo triangulaci. Konfliktní dynamika není převážně oboustranná.

Konfliktu s kontrolní dynamikou, speciálně se zaměřením na domácí násilí, se bude podrobněji věnovat příští sympozium.

Teze 2 – Hodnocení projevů chování rodičů

Soud by neměl projevy chování rodičů hodnotit izolovaně, ale vždy v kontextu mechanismu konfliktní dynamiky, mocenských vztahů, příčin daného chování a jeho dopadů na dítě.
--

Shora uvedené rozlišení forem konfliktu nemá být samoučelnou typologií. Je významné pro pochopení, že stejný vnější projev chování může mít v různých případech odlišnou příčinu i odlišný

význam. Bez posouzení dynamiky konfliktu hrozí, že soud zvolí postup a rozhodnutí, které nebudou odpovídat reálné situaci v rodině. Zároveň je třeba upozornit, že hranice mezi jednotlivými formami konfliktu nemusí být ostré a jednotlivé dynamiky se mohou prolínat.

Tabulka projevů chování a konfliktní dynamiky

Pozn. Tabulka nepředstavuje diagnostický nástroj, slouží pouze jako orientační rámec pro pochopení možných příčin konfliktního chování v různých rodinných dynamikách.

Projev chování	Symetrický konflikt	Reaktivní konflikt	Konflikt s kontrolní dynamikou
Opakované návrhy a podání	Vzájemná eskalace konfliktu	Úzkostná reakce, emoční zahlcení	Vytváření tlaku, vyčerpávání druhého rodiče
Omezení kontaktu s dítětem	Vzájemná odvěta	Impulzivní nebo úzkostná ochranná reakce	Systematická izolace druhého rodiče
Narušená komunikace	Rigidní konfliktní dynamika	Emoční přetížení nebo dysregulace	Manipulace, dominance nebo kontrola
Nedůvěra vůči druhému rodiči	Oboustranná konfliktní dynamika	Úzkost, nestabilita, strach ze ztráty vztahu s dítětem	Systematické oslabování rodičovské role druhého rodiče
Vtahování dítěte do konfliktu	Dítě jako součást vzájemné eskalace	Emoční opora rodiče	Vytváření aliance proti druhému rodiči
Opakované porušování rozhodnutí či dohod	Rigidní pokračování konfliktu	Impulzivita, chaos, nestabilita	Forma dominance nebo kontroly
Emočně silné reakce	Oboustranná eskalace	Emoční dysregulace	Zastrašení nebo kontrola
Vytváření obranně-útočných koalic	Hledání podpory ve sporu	Potřeba potvrzení postoje nebo emocí	Instrumentalizace odborníků a institucí
Odmítání rovnocenné péče	Pokračování konfliktu mezi rodiči	Strach ze ztráty vztahu s dítětem	Snaha o získání výlučného vlivu na dítě

V rámci strukturovaného odborného posouzení případu, kdy si soud získá informace od všech zapojených odborníků a právně je vyhodnotí, by se měl soud zabývat:

- **Dynamikou konfliktu**, tedy tím, jaký mechanismus konflikt převážně pohání. Mechanismus přitom může být symetrický, reaktivní nebo kontrolní.

Čeho si všimat?: Je konflikt mezi rodiči převážně oboustranný a vzájemně eskalující? Reaguje některý z rodičů převážně emočně nebo obranně? Směřuje chování některého z rodičů k ovlivňování nebo podržování druhého?

- **Charakterem chování rodiče** v kontextu rodinné dynamiky, tedy tím, jakým způsobem rodič reaguje na konflikt, zátěž a nejistotu. Reakce přitom mohou být impulzivní nebo systematické; ochranné nebo ovlivňující; situačně podmíněné nebo dlouhodobě stabilní.

Čeho si všimat?: Působí konfliktní chování rodiče převážně impulzivně a emočně, nebo spíše systematicky a cíleně? Směřuje konfliktní chování rodiče spíše k ochraně sebe nebo dítěte, nebo k ovlivňování druhého rodiče? Dochází ke konfliktním reakcím zejména při emoční zátěži, změnách nebo nejistotě?

- **Mocenskými vztahy**, tedy tím, zda mezi rodiči existuje mocenská asymetrie. Vztah přitom může být převážně rovnocenný nebo převážně dominantní.

Čeho si všimat?: Vyjadřuje některý z rodičů obavu, nejistotu nebo strach ve vztahu k druhému rodiči? Mají rodiče při rozhodování o dítěti skutečně rovnocenné postavení? Přizpůsobuje nebo podřizuje se jeden z rodičů systematicky druhému? Má jeden z rodičů výrazně dominantní vliv na fungování rodiny nebo rozhodování o dítěti?

- **Stabilitou konfliktu**, tedy tím, zda je konflikt stabilní nebo se v čase mění. Lze přitom hovořit o konfliktu eskalujícím nebo stabilním.

Čeho si všimat?: Dochází v průběhu času ke zvyšování intenzity nebo četnosti konfliktů mezi rodiči? Přetrvává konflikt i přes jasně nastavená pravidla nebo soudní rozhodnutí? Dochází postupně k rozšiřování konfliktu do dalších oblastí života dítěte a rodiny? Objevují se období zklidnění a stabilizace konfliktu, nebo konflikt přetrvává dlouhodobě bez výrazné změny?

- **Reakcí na nastavená pravidla**, tedy tím, jak rodiče reagují na soudní rozhodnutí a doporučení a doporučení expertů. Pravidla přitom mohou být (převážně) dodržovaná x (převážně) nedodržovaná.

Čeho si všimat?: Jsou rodiče schopni respektovat a dodržovat nastavená pravidla a dohody týkající se dítěte? Dochází k opakovanému porušování dohod nebo soudních rozhodnutí? Přispívají jasně nastavená pravidla ke snížení konfliktu mezi rodiči? Reaguje některý z rodičů na pravidla výraznou eskalací konfliktu? Jsou rodiče schopni oddělit svůj konflikt od rodičovství?

- **Relevantností využívání procesních institutů**, tedy tím, zda jsou procesní instituty využívány převážně k řešení situace dítěte nebo zneužívány. Procesní instituty přitom mohou být (převážně) využívány adekvátně nebo (převážně) zneužívány.

Čeho si všimat?: Jsou řízení a různé procesní návrhy využívány jako prostředek ovlivňování nebo zatěžování druhého rodiče? Opakují se návrhy, obvinění nebo konflikty bez podstatné změny situace? Přispívá procesní aktivita rodičů spíše k řešení situace, nebo k pokračování konfliktu?

- **Dopady na dítě**, tedy tím, jak na konflikt rodičů reaguje dítě. Reakcemi přitom může být strach a/nebo konflikt loajality a/nebo triangulace.

Pozn. Triangulace představuje situaci, kdy je dítě vtaženo do konfliktu mezi rodiči a stává se součástí jejich vztahové dynamiky. Mezi typické role dítěte při triangulaci patří role posla či prostředníka; role zvěda či informátora; role spojence; role svědka pomluv a role emocionálního pečovatele. Konflikt loajality představuje situaci, kdy dítě prožívá vnitřní tlak a má pocit, že náklonnost k jednomu rodiči znamená zradu druhého, musí mezi rodiči volit nebo je odpovědné za jejich emoce, vztah či konflikt.

Čeho si všimat?: Projevuje dítě známky strachu, úzkosti nebo zvýšené emoční zátěže v souvislosti s konfliktem rodičů? Ocitá se dítě v konfliktu loajality mezi rodiči? Dochází k vtahování dítěte do konfliktu nebo komunikace mezi rodiči? Přebírá dítě odpovědnost za emoce, potřeby nebo vztahové problémy některého z rodičů?

Na základě strukturovaného odborného posouzení shora uvedených faktorů soud:

- Volí adekvátní procesní strategii.
- Směřuje ke sdílenému rodičovství nebo paralelnímu rodičovství, zvažuje rozsah péče a případnou nutnost zásahu do rodičovské odpovědnosti.
- Volí adekvátní zatímní úpravu poměrů dítěte.
- Volí adekvátní odbornou pomoc.

Teze 3 – Podmínky rovnocenné a rovnoměrné péče

Východisko rovnocenné a rovnoměrné péče rodičů vychází z předpokladu, že rodiče mají dostatečné kompetence o své dítě pečovat. V případě vyvrácení této hypotézy je zapotřebí v konkrétním případě u rodiče s narušenými rodičovskými kompetencemi tuto skutečnost zohlednit v rozsahu péče (hledisko rovnoměrnosti) nebo v zásahu do jeho rodičovské odpovědnosti (hledisko rovnocennosti). V případech dětí ve vysoce konfliktním rodinném prostředí, a to zejména kontrolní dynamiky, by soud měl důsledně posoudit míru narušení schopnosti rodičů zajistit dítěti bezpečný a zdravý vývoj.

Nález Ústavního soudu ve věci I. ÚS 1554/14 ze dne 30. 12. 2014

Než Ústavní soud přistoupí k rozboru důvodů, které mohou vyvrátit presumpci ve prospěch střídavé péče, musí nejprve blíže rozvést obsah jednotlivých čtyř základních objektivních kritérií zmíněných v bodě 27 tohoto nálezu. V této souvislosti Ústavní soud podotýká, že schopnost daného rodiče zajistit jeho vývoj a fyzické, vzdělávací, emocionální, materiální a jiné potřeby není obvykle naplněno stejnou měrou například tehdy, pokud byl jeden z rodičů v blízké minulosti odsouzen k výkonu trestu odnětí svobody, pokud se jeden z rodičů dopustil fyzického či psychického násilí na dotčeném dítěti či existuje prokazatelná "násilná historie" tohoto rodiče ve vztahu k jiným dětem, pokud se jeden z rodičů prokazatelně dopustil domácího násilí na druhém z rodičů, pokud je jeden z rodičů závislý na drogách, alkoholu či silných lécích snižujících jeho motorické a psychologické schopnosti, pokud jeden z rodičů vede nezřízený život, či pokud má jeden z rodičů diagnostikované závažné psychické problémy (ani v těchto případech však obvykle nelze vyloučit styk takového rodiče s dítětem zcela; srov. rozsudek ESLP ve věci T. proti České republice ze dne 17. července 2014 č. 19315/11).

Nález Ústavního soudu ve věci I. ÚS 3718/25 ze dne 30. 3. 2026

Lze tedy shrnout, že nové znění § 907 občanského zákoníku reflektuje dosavadní judikaturu Ústavního soudu tím, že stavi do popředí nejlepší zájem dítěte. Primárně podle něj má soud určit rozsah péče každého z rodičů (pokud není možné rozhodnout o společné péči obou rodiči). Tato péče přitom nemusí být rovnoměrná. Byť má soud přirozeně zvažovat všechny varianty, tedy i možnost rovnoměrného rozložení péče, nejde nutně o nějakou "startovací pozici" (či "defaultní nastavení"), tou je vždy posuzování a zjišťování nejlepšího zájmu dítěte.

Z judikatury ESLP jednoznačně vyplývá povinnost vnitrostátních orgánů při rozhodování „o dětech“ zohlednit násilí v rodině.

Rozsudek ESLP ve věci [D.M.D. proti Rumunsku](#) ze dne 3. 10. 2017. Senát čtvrté sekce jednomyslně rozhodl, že respekt k důstojnosti dítěte vyžaduje, aby vnitrostátní orgány netolerovaly jakékoli zneužívání dětí včetně tělesného trestání, a shledal porušení procesních závazků podle článku 3 Úmluvy v případě dítěte, které bylo obětí domácího násilí ze strany otce. Soud kriticky zhodnotil přístup vnitrostátního soudu, který v rozporu s vnitrostátní právní úpravou absolutně zakazující tělesné tresty dětí usoudil, že „osamocené a náhodné“ násilné činy mohou být v rodině tolerovány.

Rozsudek [Bîzdrîga proti Moldavsku](#) (č. 15646/18, rozsudek ze dne 17. října 2023). ESLP rozhodl o porušení článku 8 Evropské úmluvy o lidských právech, jelikož státní orgány nezohlednily historii domácího násilí v rodině. Ze spisů ani z rozhodnutí orgánu péče o děti nevyplývá žádné samostatné a komplexní posouzení rizik ani žádná opatření, která by umožnila zachovat styk stěžovatelky se synem, aniž by byla ohrožena bezpečnost dítěte a matky (§ 62 rozsudku).

Rozsudek [Luca proti Moldavsku](#) (č. 55351/17, rozsudek ze dne 17. října 2023). ESLP rozhodl o porušení čl. 8 Evropské úmluvy o lidských právech, jelikož státní orgány nepřijaly rychlá opatření na podporu matky při snaze o udržení kontaktu s dětmi, která tak byla nucena svá práva bránit sama. Nebraly při úpravě styku s dětmi v potaz incidenty domácího násilí.

Rozsudek [I.M. a ostatní proti Itálii](#) (č. 25426/20, rozsudek ze dne 10. listopadu 2022). ESLP rozhodl, že došlo k porušení práva na respektování rodinného života dětí, obětí domácího násilí, které se po dobu tří let musely stýkat v nechráněném prostředí se svým násilnickým otcem, a matky, které byla pozastavena rodičovská odpovědnost, jelikož takovým setkáním bránila. Bezpečnost rodiče, který se nedopouští násilí, a dětí by měla být ústředním faktorem při rozhodování o nejlepším zájmu dítěte ve věcech péče o dítě a styku s ním (§ 137 rozsudku).

Rodinněprávní symposia se principiálně snaží být nadčasová, to však neznamená, že nereagují na aktuální témata justice či společnosti. I tyto reakce jsou však vedeny snahou o nadčasovost, jen tak totiž symposia mohou pomýšlet na to, že dostojí záměru stát se pramenem soft law.

V době konání 10. rodinněprávního symposia v odborné i laické veřejnosti rezonovala dvě témata, která přímo souvisela s tématem tohoto symposia. Jednalo se o diskuse, zda v rozhodovací praxi justice a v postupech orgánů sociálně-právní ochrany dětí (ne)převažuje přílišný akcent na zachování péče rodičů či přímého kontaktu rodičů s dítětem v případech, kdy z důvodu narušení rodičovských kompetencí není pro dítěte péče rodiče či osobní kontakt s ním bezpečný. Další diskuse se týkala problematiky medializace případů, ve kterých bylo možno jednoznačně identifikovat konkrétní dítě.

Podobný problém, tedy dosažení vhodné rovnováhy mezi podporou smysluplných vztahů a ochranou dětí před újmou řeší i jinde ve světě, srovnej např. analýzu rozhodování soudů ve Velké Británii z roku 2020 –

https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5ef3dcade90e075c4e144bfd/assessing-risk-harm-children-parents-pl-childrens-cases-report_.pdf

10. rodinněprávní symposium zcela odkazuje na 4. tezi 9. rodinněprávního symposia - *Základní potřebou dítěte je mít a rozvíjet vztahy s oběma rodiči. Je proto v zájmu dítěte, aby se do péče o něj ekvivalentně zapojili oba dostatečně kompetentní rodiče, a to s přihlédnutím ke konkrétní situaci dítěte související s jeho věkem, zdravotním stavem či dalšími okolnostmi na jeho straně (bydliště, školské zařízení, které navštěvuje...).* Má-li jeden z rodičů narušené rodičovské kompetence, musí soud hledat míru zapojení takového rodiče do péče o dítě, popřípadě posoudit nutnost zásahu do jeho rodičovské odpovědnosti; a na odůvodnění této teze.

Spory rodičů s vysokou mírou dynamiky se zpravidla projeví na vývoji a duševním zdraví dítěte. Zejména v případech konfliktů s kontrolní dynamikou a reaktivních konfliktů s výrazně impulzivními reakcemi rodiče může dojít k bezprostřednímu ohrožení zdraví či života dítěte. V rámci pozitivního závazku státu vyplývajícího z čl. 3. Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (Nikdo nesmí být mučen nebo podrobován nelidskému či ponižujícímu zacházení anebo trestu.) je povinností soudu posoudit, zda je bezpečné, aby rodič o dítě pečoval, případně aby s ním byl v neasistovaném osobním kontaktu. Lze doporučit, aby soud ke strukturovanému odbornému posouzení bezpečí dítěte a posouzení rodičovských kompetencí využíval adekvátní nástroje (např. index naplňování potřeb dítěte a vyhodnocení kompetencí rodičů na www.prodite21.cz, nebo v případech domácího násilí tzv. Riskmapu).

Podle článku 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte musí být zájem dítěte předním hlediskem při jakékoli činnosti týkající se dětí, ať už uskutečňované veřejnými nebo soukromými zařízeními sociální péče, soudy, správními nebo zákonodárnými orgány. Nejlepší zájem dítěte nelze redukovat pouze na zachování kontaktu s oběma rodiči, ale zahrnuje také právo dítěte na bezpečí, stabilitu, předvídatelnost vztahového prostředí a ochranu před chronickou zátěží vyplývající z konfliktu jeho rodičů.

Ustálená judikatura Ústavního soudu v duchu souvisejících mezinárodních smluv vymezila obecná kritéria, která musí obecné soudy brát v úvahu při úpravě výchovných poměrů z hlediska nutnosti zohlednění nejlepšího zájmu dítěte, jakož i vždy zkoumat jejich naplnění. Jsou jimi: (1) existence pokrevního pouta mezi dítětem a o jeho svěřením do péče usilující osobou; (2) míra zachování identity dítěte a jeho rodinných vazeb v případě jeho svěřením do péče té které osoby; (3) schopnost osoby usilující o svěřením dítěte do péče zajistit jeho vývoj i fyzické, vzdělávací, emocionální, materiální a jiné potřeby; (4) postoj dítěte. Výbor OSN pro práva dítěte v Obecném komentáři č. 14 ze dne 29. 5. 2013 uvádí celkem sedm prvků, které je třeba v případě rozhodování o úpravě v nejlepším zájmu dítěte vzít v řízení v potaz. Kromě již výše zmíněných čtyř kritérií jsou uvedena i tři další, a to (5) zranitelnost dítěte, (6) právo dítěte na zdraví a (7) právo dítěte na vzdělání.

Dynamika sporu může vést k tomu, že rodič nebude schopen řádně zajistit vývoj dítěte a jeho potřeby (kritérium 3); že bude oslabena jeho schopnost nevystavit dítě riziku zranitelnosti (kritérium 5) či zajistit právo dítěte na zdraví (kritérium 6).

Otázka rozsahu péče a případného zásahu do rodičovské odpovědnosti a úpravy osobního styku je otázkou právní. Soudy se při jejím řešení musí vypořádat s konkurujícím právem na ochranu rodinného života (čl. 8.1., 8. 2. Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod) a již zmíněným právem dítěte nebýt vystaven nelidskému či ponižujícímu zacházení (čl. 3. Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod).

Teze 4 – Nepřípustnost medializace případů rodičů

Je v rozporu s nejlepším zájmem dítěte a proto nepřípustné, aby rodiče medializovali případy vzájemných sporů souvisejících s úpravou poměrů jejich dítěte a/nebo o těchto sporech zveřejňovali informace na sociálních sítích.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, sp.zn. 30 Cdo 3770/2011

Aktivní účast nositele rodičovské odpovědnosti na nežádoucí medializaci dítěte se primárně promítá v oblasti výkonu rodičovské odpovědnosti, nikoliv do úvah o vyloučení protiprávnosti zásahu způsobeného médii. Ochrana osobnostních práv dítěte vyžaduje, aby bylo chráněno proti všem zásahům, bez ohledu na to, odkud přicházejí. Porušením povinností nositele rodičovské odpovědnosti podle ustanovení § 31 odst. 2 zákona o rodině ve vazbě na čl. 16 Úmluvy o právech dítěte nedochází ke snížení výše relativní satisfakce poskytované původcem zásahu za zásah do osobnostních práv nezletilého.

Podle ESLP může být škodlivá medializace soukromí dětí ze strany rodičů důvodem pro omezení/zbavení rodičovské odpovědnosti. Ve věci *E.M. a ostatní proti Norsku* (č. 53471/17, rozsudek ze dne 20. ledna 2022) ESLP aproboval rozhodnutí norských soudů, které při zbavení matky rodičovské odpovědnosti přihledly rovněž k faktu, že matka zveřejnila nebo přispěla ke zveřejnění citlivých informací o dětech na internetu a v dalších médiích. Zbavení rodičovské odpovědnosti bylo cílené opatření přijaté k tomu, aby bylo matce zabráněno šířit citlivé osobní údaje o dětech (§ 57 rozsudku).

Psychologické dopady medializace

Medializace rodinných a rozvodových sporů představuje specifickou formu psychosociální zátěže dítěte, která má prokazatelné negativní dopady na psychický vývoj, sociální fungování i dlouhodobý wellbeing. Dítě se ocitá ve veřejném prostoru v období zvýšené zranitelnosti, kdy již samo čelí významné životní změně spojené s rozpadem rodinného systému. Samotný chronický konflikt rodičů představuje rizikový faktor pro psychický vývoj dítěte – děti vyrůstající v prostředí dlouhodobého rodičovského konfliktu vykazují vyšší míru úzkosti, depresivního chování, agresivity, poruch chování i sociálních obtíží (Emery, 1982; Johnston et al., 1989; Shaw & Emery, 1987). Medializace tento základní stresový faktor prohlubuje přidáním další vrstvy psychické zátěže prostřednictvím zveřejnění a ztráty soukromí. Medializace sporů kumuluje několik rizikových faktorů současně: dítě je vystaveno veřejné pozornosti v období psychické zátěže; informace jsou často prezentovány v kontextu konfliktu, obviňování a morálního hodnocení rodičů; dítě nemá kontrolu nad tím, jaké informace jsou sdíleny ani jak budou interpretovány; a současně vzniká trvalá digitální stopa, která může ovlivňovat jeho sociální vztahy, sebepojetí i budoucí fungování v dlouhodobém horizontu.¹

Stigmatizace a narušení sociální identity

Dítě, jehož rodinný konflikt je veřejně exponován, může být redukováno na určitou sociální nálepku nebo mediální identitu, která se stává součástí jeho sociálního obrazu. Dítě je kategorizováno jako "oběť rodinného konfliktu", jsou mu připisovány určité charakteristiky (například "traumatizované", "manipulované", "nestabilní"), je oddělováno od "normálních" dětí, dochází ke ztrátě soukromí a normálního sociálního statusu, a celý proces je možný díky mocenské asymetrii mezi dítětem a dospělými, kteří o medializaci rozhodují.

¹ Více k tomuto viz např. <https://www.apa.org/monitor/2026/06/parents-children-sharing-online>

Děti vystavené negativnímu sociálnímu označení vykazují vyšší míru internalizovaných obtíží, jako jsou úzkostné a depresivní symptomy, ale i externalizovaných problémů včetně agresivního chování a poruch regulace emocí (Corrigan & Watson, 2002). Veřejná identifikace dítěte skrze konflikt rodičů může současně narušovat jeho pocit autonomie, předvídatelnosti a sociální bezpečnosti.

Sekundární traumatizace a ztráta kontroly

Pokud medializace zahrnuje zveřejňování traumatických zkušeností (například domácího násilí, zanedbávání, zneužívání nebo vysoce konfliktních interakcí mezi rodiči) může docházet k sekundární traumatizaci či retraumatizaci dítěte.

Problematické je rovněž prodlužování traumatu – místo postupného zpracování dochází k jeho opakované aktivaci mediální pozorností, veřejnými diskusemi či online reakcemi. Medializace zvyšuje pocit ohrožení a zranitelnosti, vede k nekontrolované expozici bez adekvátní podpory a vytváří narativ formovaný převážně vnějšími aktéry namísto samotného dítěte.

Dalším z psychologických dopadů medializace je narušení pocitu vnímané kontroly nad vlastním životem a příběhem. V případě medializace sporů dítě ztrácí kontrolu na několika úrovních současně: nemá kontrolu nad tím, jaké informace o jeho rodině budou zveřejněny, jak budou tyto informace interpretovány a komentovány, kdo a jakým způsobem je bude číst a sdílet, ani nad dlouhodobými důsledky této medializace.

Digitální stopa

Informace zveřejněné online mají tendenci existovat na neurčito/navždy - články, komentáře, sdílení a diskuse vytvářejí "digitální otisky", které jsou fakticky nevymazatelné a mohou být kdykoliv v budoucnu vyhledány a zobrazeny. V adolescenci a rané dospělosti, kdy jedinec začíná budovat vlastní nezávislou identitu, navazovat intimní vztahy a hledat zaměstnání, mohou informace o rodinném konfliktu z dětství představovat překážku. Tato permanence digitálního záznamu má zásadní dopady na dlouhodobé sociální fungování dítěte a vytváří "falešnou" nebo "nežádoucí" sociální identitu, se kterou se jedinec nemůže ztotožnit, ale která je mu vnucena vnějšími okolnostmi.

Dopady na rodinnou dynamiku a rodičovské kompetence

Medializace současně významně ovlivňuje i samotnou dynamiku rodičovského konfliktu. Přesun sporu do veřejné sféry často vede k eskalaci konfliktu, protože rodiče již neusilují pouze o řešení rodinné situace, ale také o obhajobu své morální pozice před publikem. Konflikt se tak může stát rigidnějším, emočně intenzivnějším a méně otevřeným kompromisem. Veřejná podpora jedné ze stran zároveň přispívá k polarizaci konfliktu. Ta komplikuje spolupráci mezi rodiči, zvyšuje vzájemnou nedůvěru a snižuje schopnost vytvářet funkční coparentingové uspořádání orientované na potřeby dítěte.

Významné jsou rovněž dopady na psychický stav rodičů. Veřejné hodnocení, stigma a dlouhodobý stres spojený s medializací mohou vést k emočnímu vyčerpání, úzkosti, zvýšené podrážděnosti či depresivním symptomům. Psychické přetížení rodiče následně může negativně ovlivňovat rodičovské kompetence, schopnost emoční regulace i citlivou rezpozivitu vůči potřebám dítěte. Rodič, který sám funguje v chronickém stresu a pocitu ohrožení, může mít omezenou kapacitu poskytovat dítěti stabilitu, předvídatelnost a emoční bezpečí.

Symposium zdůrazňuje, že soud nesmí zůstat pasivní, dozví-li se v průběhu řízení o medializaci opatrovníckého sporu nebo zveřejňování informací o dítěti na sociálních sítích či v médiích. Měl

by poučit rodiče o nepřípustnosti zveřejňování citlivých informací o dítěti, zvážit vyloučení veřejnosti z jednání, upozornit rodiče na možné dopady medializace na dítě a v závažných případech zvážit přijetí opatření směřujících k ochraně dítěte před dalším zveřejňováním citlivých informací.

Zveřejňování informací o dítěti může soud zohlednit v rámci rozsahu péče, případně může zvážit sankční zásah do rodičovské odpovědnosti.

Teze 5 – Omezení informování o případech médií, týkají-li se děti

Je v rozporu s nejlepším zájmem dítěte a proto nepřijatelné, aby média informovala o individuálních sporech rodičů o děti, není-li dán převažující veřejný zájem; i v takovém případě však musí dbát na to, aby nezletilé dítě nebylo možno přímo ani nepřímo identifikovat.

O právu dětí na respektování jejich soukromého života v digitálním prostředí pojednává [Obecný komentář](#) č. 25 (2021) O právech dětí v souvislosti s digitálním prostředím (Výbor OSN pro práva dítěte).

K medializaci soukromí dětí médií ESLP zdůrazňuje spravedlivou rovnováhu mezi právem na respektování soukromého života podle čl. 8 Evropské úmluvy o lidských právech a právem médií rozšiřovat informace podle čl. 10 Evropské úmluvy o lidských právech (svoboda projevu). Kritéria jsou následující ([Dupate proti Lotyšsku](#), č. 18068/11, rozsudek ze dne 19. listopadu 2020, § 49): a) Přispívá předmět mediální zprávy k debatě sledující veřejný zájem?; b) Stupeň veřejné známosti dané osoby a její předchozí jednání; c) Okolnosti pořízení záběrů, obsah, forma a následky odvysílání mediální zprávy. Článek 8 Evropské úmluvy o lidských právech přitom ukládá státům pozitivní závazek vzít v úvahu zvláštní zranitelnost mladých lidí (viz *mutatis mutandis* [M.G.C. proti Rumunsku](#), č. 61495/11, rozsudek ze dne 15. března 2016, § 73). I.V.T. proti Rumunsku (č. 35582/15, rozsudek ze dne 1. března 2022). ESLP rozhodl o porušení práva na respektování soukromého života podle čl. 8 Evropské úmluvy o lidských právech v souvislosti s tím, že televize odvysílala bez souhlasu rodičů rozhovor s jedenáctiletou dívkou o smrti její spolužačky během školního výletu. Nezletilá nebyla v době, kdy poskytla rozhovor, osobou veřejně známou ani mediálně zajímavou. Naopak, byla nezletilá a na výkon jejího práva na ochranu pověsti dohlíželi její rodiče. Předchozí souhlas rodičů s odvysíláním rozhovoru tak při posuzování daného případu představoval důležitý prvek ([Reklos a Davourlis proti Řecku](#), č. 1234/05, rozsudek ze dne 15. ledna 2009, § 41–43).

Symposium upozorňuje, že medializace opatrovnických sporů představuje mimořádně citlivý zásah do soukromí dítěte a jeho rodinného života. Opatrovnické spory jsou svou povahou primárně soukromými konflikty rodičů a jejich medializace může mít závažné a dlouhodobé dopady na psychický vývoj dítěte, jeho vztahy s rodiči, pocit bezpečí i sociální fungování.

Média přitom v těchto případech často pracují s jednostrannými informacemi, neúplným skutkovým základem a silně emočně zatíženými tvrzeními rodičů. Problémem bývá zejména:

- senzacionalizace konfliktu,
- prezentace neprokázaných tvrzení jako faktů,
- nedostatečné rozlišování mezi domněnkou a ověřenou skutečností,

- vytváření mediálního obrazu „vinného“ a „poškozeného“ rodiče,
- redukce komplexní rodinné dynamiky na jednoduchý mediální příběh,
- vtahování odborníků – jednotlivý selektivní názor je prezentován jako objektivní závěr.

Symposium zdůrazňuje, že ani existence veřejného zájmu neopravňuje média k neomezenému zásahu do soukromí dítěte. Veřejný zájem může být dán zejména potřebou upozornit na systémové problémy fungování justice, OSPOD, znalců nebo dalších institucí, nikoliv však samotnou medializací individuálního rodinného konfliktu. Poukazování na systémové chyby a systémová selhání je zcela legitimní a obecně prospěšnou prací médií; i v těchto případech však musí být o konkrétních kauzách informováno tak, aby bylo chráněno soukromí dítěte, jeho rodinný život a aby nedošlo k jeho přímé ani nepřímé identifikaci.

Zvláštní ochranu vyžadují případy obsahující tvrzení o domácím násilí, sexuálním zneužívání, psychických obtížích dítěte nebo intenzivním rodičovském konfliktu. V těchto situacích může medializace vést k sekundární traumatizaci dítěte, eskalaci konfliktu rodičů, prohloubení konfliktu loajality a dalšímu narušení vztahové stability dítěte.

Symposium současně upozorňuje, že ochranu identity dítěte nelze chápat pouze formálně jako nezveřejnění jeho jména. K identifikaci dítěte může dojít i kombinací nepřímých údajů o rodičích, bydlišti, profesi, škole, zdravotním stavu nebo konkrétních okolnostech případu. Riziko identifikace je přitom výrazně vyšší v prostředí sociálních sítí a dlouhodobě dostupného digitálního obsahu.

Média by proto měla při informování o opatrovnických věcech postupovat mimořádně zdrženlivě, důsledně ověřovat informace z více zdrojů, respektovat presumpci nevinoty, oddělovat fakta od interpretací a minimalizovat riziko identifikace dítěte. Ochrana psychického vývoje a důstojnosti dítěte musí mít přednost před mediální atraktivitou případu nebo zájmem veřejnosti na detailech soukromého rodinného konfliktu.

V další části se 10. rodinněprávní symposium nebude více věnovat konfliktům s kontrolní dynamikou. Na tuto formu konfliktů, zejména na úpravu poměrů dítěte v situaci domácího násilí, se zaměří symposium následující.

Teze 6 – Efektivní postup při symetrickém konfliktu rodičů

V případech symetrického intenzivního konfliktu rodičů se jako efektivní ukazuje:

- a) Rychlé projednání a skončení věci.
- b) Co nejpodrobnější nastavení pravidel péče o dítě s vyloučením či minimalizací osobního setkávání rodičů; ideálně formou rodičovského plánu.
- c) Dlouhodobé řízení konfliktu rodičů jinou formou než v rámci meritorního rozhodování soudu, a to s omezenou možností rodiče zahájit další soudní řízení.
- d) Multiinstitucionální koordinovaná spolupráce zaměřená na vytvoření dostatečně bezpečného, stabilního a předvídatelného systému fungování dítěte.

Při projednávání případů úpravy poměrů dítěte s vysokou konfliktní dynamikou mezi jeho rodiči (konečně stejně jako při projednávání jakéhokoli jiného případu) by soudy měly v rámci naplnění principu procedurální spravedlnosti postupovat rychle, předvídatelně a transparentně, měly by mít rovný a férový přístup k oběma účastníkům; postup soudů by měl vycházet z trauma zohledňujícího přístupu. Nemělo by docházet k situacím, kdy konflikt rodičů eskaluje z důvodů procedurální nespravedlnosti na straně soudu, například z nepřiměřené délky reakce soudu na vnitrostátní únos dítěte.

ESLP v rozhodnutí ze dne 9. 4. 2026 ve věci [Novák proti ČR](#) sblledal porušení článku 8 Úmluvy, neboť vnitrostátní soudy adekvátně a včas nereagovaly na protiprávní přestěhování dětí. Dle ESLP zamítnutí návrhu otce na vydání předběžného opatření vedlo k faktickému upevnění protiprávního stavu. Možnost otce získat střídavou či výlučnou péči o děti se tak stala pouze teoretickou. Štrasburský soud zdůraznil, že protiprávní jednání jednoho rodiče nesmí být odměňováno tím, že se následná adaptace dětí v novém prostředí stane hlavním argumentem pro rozhodnutí ve věci – vnitrostátní orgány měly naopak využít všech rozumných prostředků k zachování rodinných vazeb, včetně případného navrácení do stavu před přestěhováním. Tím, že české soudy situaci neřešily urgentně a následně legitimizovaly matčino jednání, připustily, aby pouhé plynutí času vytvořilo nenapravitelné důsledky pro vztah mezi otcem a dětmi.

ESLP se rovněž vyjádřil k prozatímní úpravě styku za situace, kdy hrozí odcizení dítěte. Ve věci [M.K. proti Lotyšsku](#) (č. 26035/23, rozsudek ze dne 3. července 2025) zdůraznil, že v době, kdy došlo k meritornímu projednání věci, byla (sociální) matka již řadu měsíců zbavena styku s dítětem. Dospěl k závěru, že tím, že vnitrostátní orgány neprojednaly návrh (sociální) matky na prozatímní úpravu styku po dobu probíhajícího řízení ve věci samé, nesplnily svůj pozitivní závazek podle článku 8 Úmluvy ani procesní požadavek zvláštní pečlivosti. V důsledku toho byla (sociální) matka po celou dobu řízení zbavena jakéhokoli kontaktu s dítětem, což mělo závažné následky pro jejich vzájemný vztah a ovlivnilo i výsledek řízení.

V rámci taktiky vedení řízení lze doporučit, aby skutková tvrzení nebyla prokazována formou účastnických výslechů. Rodiče v jejich rámci většinou soud zahlcují nerelevantními informacemi, výslech má potenciál eskalovat situaci. Nelze-li tvrzení prokázat jiným způsobem, měl by soud vyslechnout účastníka strukturovaně a striktně se držet prokazování konkrétního tvrzení.

V odborné právní i psychosociální literatuře panuje shoda na tom, že v případech symetrického intenzivního sporu rodičů je efektivní minimalizovat prostor pro jejich situační konflikt. To znamená co možná nejpodrobněji upravit co neširší okruh otázek souvisejících s každodenní péčí o dítě, a to včetně placení výživného a placení jednotlivých výdajů za dítě. Kromě zákonem předpokládané úpravy rozsahu péče a výše výživného je efektivní upravit též například řešení situací, kdy dítě z objektivních důvodů (např. vysokých horeček) nebylo v péči rodiče, který o něj měl dle rozsudku právě pečovat; kdy by v důsledku týdenního režimu péče o dítě a speciálního prázdninového režimu bylo dítě nepřetržitě v péči pouze jednoho rodiče; upravit je možno též to, jak bude probíhat narozeninový den dítěte a podobně.

Zcela zásadní pro předcházení možné eskalace konfliktu je zcela omezit či minimalizovat osobní styk rodičů, a to zejména při předávání dítěte. Lze doporučit, aby místem předávání bylo školské zařízení. Není správná soudní praxe, která odmítá předávání dítěte ve škole s poukazem na skutečnost, že škole by vznikla takovým rozhodnutím určitá povinnost, aniž by byla účastníkem řízení. Je-li rozhodnuto o místě předání, tedy v místě školského zařízení, tak takovému zařízení žádná povinnost zajistit či zprostředkovat předání dítěte nevzniká.

V rámci stávající právní úpravy poměrů dítěte je problematické, jakou formou má dojít k podrobné úpravě každodenní péče o dítě. Upraveny totiž mohou být jeho mimoškolní aktivity, styk

s příbuznými osobami, péče o jeho zdraví, nepřímý styk s rodiči, stejně jako například komunikace rodičů. Je obtížně představitelné, aby všechny tyto možnosti postihl výrok rozsudku. Fakticky tak přichází do úvahy další dvě varianty, a sice v odůvodnění takového rozsudku nebo ve formě soudem vypracovaného rodičovského plánu. Slabinou těchto variant je jejich nevykonatelnost s tím, že nedodržování soudem doporučených pravidel může být vyhodnoceno „pouze“ jako změna poměrů umožňující novou úpravu poměrů dítěte, a tedy zřejmě i novou „soudní válku rodičů“.

Pokud soud přistoupí k autoritativnímu vypracování rodičovského plánu, měl by vycházet ze zásady „méně státu, více rodiny“. Měl by tedy zohlednit vše, na čem se rodiče dohodnou a autoritativně (s již zmíněným deficitem nevykonatelnosti) upravit pouze sporné okruhy. Různé vzory českých soudních rodičovských plánů lze najít na <https://cochem.cz/index.php/pro-rodice/>. Je však třeba upozornit, že tyto rodičovské plány vznikly před 1. 1. 2026 a mnohdy přílišně akcentují formu péče. Nově zpracovaný rodičovský plán je k dispozici na webu Rodičem po rozvodu [Rodičovský plán – Rodičem po rozvodu](#). Rodičovské plány z ciziny jsou uvedeny v příloze symposia, která obsahuje zdroje a odkazy.

Při detailní úpravě poměrů dítěte je nutno myslet též na detailní úpravu výživného. Při rozhodnutí o rovnoměrné péči (například střídání v týdenním intervalu) a povinnosti soudu zároveň rozhodnout o výživném, se pojetí výživného jako měsíčního opěťujícího plnění jeví jako překonané. Dítě bude týden v péči jednoho rodiče, který má platit výživné ve výši 4 000 Kč měsíčně; druhý týden bude v péči rodiče, který má platit výživné ve výši 2 000 Kč měsíčně. Který z rodičů má zaplatit školné v mateřské škole? Oba? V jakém poměru? A který z rodičů má zaplatit lyžařský kurz, a v jakém poměru; a který vlastně může rozhodnout o tom, že dítě na takový kurz (ne)pojede?

Soudní rozhodnutí o výživném, má-li předcházet situačním konfliktům, by mělo dát rodičům na shora uvedené otázky odpověď. Mělo by tedy popsat mechanismus, jakým budou placeny očekávané i neočekávané výdaje na dítě a jakým způsobem bude o pořízení statků souvisejících s takovými výdaji rozhodováno.

Zcela specifickou skupinu sporů představují spory rodičů, jejichž primární příčinou je komplexní majetkové vypořádání jejich zaniklého vztahu. Rodiče řeší složitý komplex otázek (bydlení, hypotéka, vnosity, investice), přičemž problematika výživného k dítěti je izolovaně a přednostně řešena v rámci úpravy poměrů k dítěti pro dobu po rozvodu manželství. V těchto případech lze doporučit, aby soud nařídil první setkání s mediátorem či doporučil mediaci u zapsaného mediátora, a to se zakázkou komplexního majetkového vypořádání rodičů, včetně výživného.

Dalším specifikem je úprava výživného velmi bohatých rodičů. K možnostem a limitům úpravy jejich výživného lze zcela odkázat na prezentaci Mgr. Veroniky Bočanové, tak jak byla představena v rámci přípravného diskusního panelu Justiční akademie.

Z odůvodnění prvních dvou tezí tohoto symposia vyplývá, že na konflikt rodičů je nutno nahlížet prizmatem jeho dynamiky, a že nelze očekávat, že meritorním rozhodnutím o úpravě poměrů dítěte dojde k ukončení intenzivního symetrického konfliktu rodičů. Snad každý opatrovnický soudce má osobní zkušenost s „nikdy nekončícím“ případem, ve kterém se opakovaně podávají návrhy na zatímní rozhodnutí a nové a nové návrhy, buď v souvislosti s tvrzenou změnou poměrů, nebo s novým problémem (změna školy, léčebné zákroky), který rodiče předkládají. Soud se fakticky stává arénou jejich sporu a bezmocně sleduje neustálé eskalace konfliktu a jeho negativní dopady na dítě.

Shora již bylo uvedeno, že určitou prevencí před permanentním soudním konfliktem je velmi podrobná úprava každodenní péče o dítě a podrobná úprava placení jeho potřeb. Jsou-li takto poměry dítěte upraveny a je-li podán návrh na jejich změnu, měl by soud podmínku změny poměrů (§909 o. z.) vykládat spíše restriktivně.

Nález Ústavního soudu ve věci I. ÚS 3718/25 ze dne 30. 3. 2026

Pokud navíc soudy rozhodují o péči o dítě za situace, kdy již existuje rozhodnutí či dohoda rodičů o péči, je podstatné posoudit, zda nastala taková změna poměrů (okolností), že je v souvislosti s ní nutné ochránit nejlepší zájmy dítěte změnou dosavadního nastavení péče. Jen pokud význam nastalé změny okolností převáží nad zájmem dítěte na stabilním výchovném prostředí, vyžaduje ochrana jeho práva na respektování rodinného života rozhodnutí o změně péče [náleží ze dne 26. května 2014 sp. zn. I. ÚS 2482/13 (N 105/73 SbNU 683), bod 29, či náleží ze dne 20. září 2022 sp. zn. IV. ÚS 2002/22 (N 116/114 SbNU 103), bod 17]. Změna výchovného prostředí je namísto zejména v případech, kdy dosavadní úprava výchovy (péče) již nadále nezajišťuje nejpříznivější podmínky pro zdárný vývoj dítěte, či se dostane do rozporu s jeho potřebami a zájmy. I při rozhodování o návrhu na změnu péče je třeba vycházet z nejlepšího zájmu dítěte v kontextu srovnání stávajícího a navrhaného výchovného prostředí. Sám argument, že dosavadní výchovné prostředí není vhodné po kratší době měnit, neobstojí v situaci, kdy se soud nijak nevypořádá s tím, zda je nový režim péče o děti podstatnou změnou k lepšímu, či horšímu (náleží ze dne 5. února 2025 sp. zn. I. ÚS 2364/24, body 28 až 30). Přehodnocení stávajících poměrů péče o dítě tedy musí být komplexní a podrobné a v každé jeho složce je třeba hodnotit nejlepší zájem dítěte [náleží ze dne 24. června 2016 sp. zn. II. ÚS 169/16 (N 120/81 SbNU 873), bod 24]. Změna rozložení péče musí být odůvodněna nejen zásadní změnou poměrů, ale též nejlepším zájmem dítěte [náleží ze dne 15. května 2019 sp. zn. II. ÚS 1191/17 (N 90/89 SbNU 353), bod 25].

Ze samotné povahy intenzivního symetrického sporu rodičů je zřejmé, že i po soudní úpravě poměrů jejich dítěte mezi nimi bude docházet k neshodám v běžných i neběžných záležitostech týkajících se nezletilého dítěte. Při posuzování, jaká záležitost je se zřetelem na zájmy dítěte pro něj významná (§ 877 odst. 1, 2 o. z.), by soudy neměly dojít k závěru, že budou rozhodovat o tom, zda dítě stráví týden dovolené u moře; zda bude navštěvovat baletní kroužek; zda absolvuje běžné psychologické nebo lékařské vyšetření, které nezasahuje do jeho tělesné integrity. Při řešení běžných sporů mezi rodiči se v některých zemích (Kanada, USA) jeví jako efektivní, pokud rodiče při řešení jejich sporu podporuje tzv. „rodičovský koordinátor“, který má zároveň pravomoc takový spor vyřešit. S ohledem na českou právní úpravu by bylo možné některé z těchto prvků <https://nebraskajudicial.gov/sites/default/files/odr/developing20beneficial20parenting-article.pdf> využít a realizovat formou soudního dohledu.

Koordinovaná multiinstitucionální spolupráce je velmi efektivní při posuzování dynamiky konfliktu, soudu může poskytnout řadu důkazů umožňujících její pochopení. Je-li identifikován vysoce intenzivní symetrický spor rodičů, je zcela neadekvátní v rámci nastavené spolupráce institucí využívat odbornou pomoc zaměřenou na zlepšení komunikace rodičů a na mediaci. Rodiče totiž dohody ani kooperující spolupráce a komunikace ohledně dítěte nejsou schopni. Cílem intervence v případech intenzivního symetrického konfliktu není vytvoření kooperujícího vztahu rodičů, ale vytvoření dostatečně bezpečného, stabilního a předvídatelného systému fungování dítěte.

Z odborné literatury (Herrero, M., Roca, P., Cormenzana, S., Martínez-Pampliega, A., 2023) vyplývá, že zhodnotit evidence-based dopady intervencí (vzdělávací programy, intervenční programy, mediace) pro rodiny v situaci rozpadu rodičovského vztahu je metodologicky velmi obtížné. Často jsou totiž samostatně vyhodnocovány jednotlivé komponenty, přičemž je zjevné, že tak jako je rozpad rodiny multifaktoriální jev, efektivitu přinesou také spíše komplexní a vzájemně provázané intervence, než jedna „zázračná“ metoda nebo postup. Naopak i novější

metastudie upozorňují na to, že doposud nemáme jednoznačné důkazy o funkčnosti konkrétních intervenčních postupů. Spíše jsme postupně schopni definovat konkrétní oblasti (např. adaptace dětí na rozpad rodiny, zvládnání stresu, sebepojetí), vůči kterým mohou být intervence doporučovány. Soud by přesto při nastavování multidisciplinární spolupráce neměl rezignovat na aktivní hledání takových forem odborné pomoci, které mohou alespoň zmírnit dopady konfliktu na dítě, stabilizovat rodinné fungování, snížit psychickou zátěž dítěte a podpořit bezpečné vztahy dítěte s rodiči.

Teze 7 – Rovnocenná a rovnoměrná péče při symetrickém konfliktu

V případě symetrického intenzivního konfliktu rodičů, nevyjdou-li v průběhu řízení najevo jiné skutečnosti svědčící o nedostatečných rodičovských kompetencích, není samotný konflikt primárně důvodem pro jinou než rovnocennou a rovnoměrnou péči obou rodičů o dítě.

V případech intenzivního symetrického konfliktu, zejména je-li dítě vtahováno do sporu rodičů, mají oba rodiče oslabenou schopnost provést dítě šetrně rozpadem jejich vztahu; chování obou rodičů může nepříznivě ovlivnit vývoj a duševní zdraví dítěte. Definičním znakem takové konfliktu je, že rodiče nedokáží oddělit rodičovství od partnerství. Za situace, kdy s výhradou této skutečnosti naplňují obdobně shora uvedená kritéria 1 až 7, není v zásadě důvod, proč by o dítě neměli pečovat rovnoměrně, a to při nastavení podrobných pravidel.

K pojmům rovnocenná a rovnoměrná péče a k použitelnosti dřívější judikatury Ústavního soudu ve věcech střídavé péče lze zcela odkázat na 4. tezi 9. rodinněprávního sympozia a její odůvodnění.

Zároveň je zapotřebí výslovně připomenout, že rovnoměrnost neznamená 50:50 a že dítě není součástí SJM a jeho dělení napůl nepřichází v úvahu. K tomu srovnej nálezn Ústavního soudu ve věci I. ÚS 3718/25 ze dne 30. 3. 2026: *Jinak řečeno, do rozhodování o péči o dítě nelze nijak projektovat představy z vypořádávání společného jmění manželů ovládaného subsidiárním pravidlem o stejných spoluvlastnických podílech, nedojde-li mezi nimi k dohodě (srov. § 741 občanského zákoníku). Dítě není věc. Ústavní soud vždy akcentoval individuální okolnosti a především nejlepší zájem dítěte.*

Symposium opětovně upozorňuje, že hranice mezi jednotlivými formami konfliktu není ostrá. I v symetrické formě mohou být patrné znaky kontrolujícího jednání či dysregulační mechanismy. Tyto okolnosti by soud měl zohlednit jak ve volbě adekvátní odborné pomoci, tak i v určení rozsahu péče.

Teze 8 – Posouzení schopnosti rodiče pečovat o dítě při reaktivním konfliktu

V případě reaktivního konfliktu rodičů je zásadní posoudit, zda osobnostní rysy, případně poruchy osobnosti a/nebo emoční reakce rodiče mají vliv na jeho schopnost naplňovat potřeby dítěte a řádně vykonávat rodičovskou odpovědnost. Pokud vliv mají, je nutno tuto skutečnost zohlednit v rámci rozsahu péče nebo zásahu do rodičovské odpovědnosti a úpravy styku.

Psychiatrická literatura dlouhodobě upozorňuje, že poruchy osobnosti mohou významně ovlivňovat mezilidské vztahy, schopnost regulovat emoce, zvládat konflikt, přijímat kompromisy, reflektovat vlastní podíl na konfliktu a adekvátně reagovat na potřeby dítěte. Typickými znaky poruch osobnosti bývají rigidita, dlouhodobá stabilita maladaptivních vzorců chování, emoční dysregulace, externalizace viny, omezená schopnost empatie a nízká schopnost mentalizace, tedy schopnosti chápat mentální stavy druhých osob.

Podle diagnostického a statistického manuálu duševních poruch (DSM – 5) rozeznáváme tři základní clustery.

U clusteru A (paranoidní, schizoidní a schizotypální porucha osobnosti) bývá typická emoční odtažitost, podezřívavost, rigidní vnímání ohrožení a obtížné navazování bezpečných vztahů. V rodičovství se mohou projevit zejména vtahováním dítěte do paranoidního interpretačního rámce, přehnanou nedůvěrou vůči druhému rodiči, škole nebo institucím a omezenou schopností emoční dostupnosti vůči dítěti.

Cluster B (hraniční, narcistická, antisociální a histrionská porucha osobnosti) je v odborné literatuře považován za nejčastější skupinu osobnostních rysů vyskytujících se v intenzivních rodičovských konfliktech. Typická bývá výrazná emoční dysregulace, impulzivita, nestabilita vztahů, zvýšená reaktivita, potřeba kontroly, manipulativní chování nebo instrumentalizace dítěte.

U hraniční poruchy osobnosti (BPD) literatura popisuje zejména: výraznou emoční nestabilitu, střídání extrémní blízkosti a odmítání, nízkou toleranci frustrace, výbušné emoční reakce, nestabilní a nepředvídatelné prostředí a riziko narušení attachmentového systému dítěte. U narcistických rysů může být dítě vnímáno spíše jako prostředek potvrzující rodičovu vlastní hodnotu než jako autonomní bytost s vlastními potřebami; v konfliktních situacích pak může docházet k jeho instrumentalizaci v konfliktu s druhým rodičem. Antisociální porucha osobnosti bývá spojována s nedostatkem svědomí, sklony k manipulaci a lhaní a je nejzávažnějším prediktorem domácího násilí a fyzického týraní.

U clusteru C (vyhýbavá, závislá a anankastická porucha osobnosti) bývá dominantním mechanismem úzkost, zvýšená potřeba jistoty, strach ze ztráty vztahu nebo rigidní potřeba kontroly. Rodičovská rozhodnutí mohou být podržována snaze snížit vlastní úzkost spíše než potřebám dítěte. Objevovat se může přehnaně ochraňující nebo naopak vyhýbavý styl rodičovství, parentifikace dítěte nebo obtížné podporování autonomie dítěte.

Emoční dysregulace představuje sníženou schopnost rozpoznávat, zvládat a přiměřeně regulovat vlastní emoce. Rodič reaguje impulzivně nebo nepředvídatelně, obtížně zvládá frustraci, odmítnutí, nejistotu nebo pocit ztráty kontroly. Konfliktní reakce mohou mít podobu náhlých změn postojů, afektivních výbuchů, emočně zahlcující komunikace, chaotického rozhodování nebo impulzivního omezování kontaktu dítěte s druhým rodičem. Charakteristické přitom je, že intenzita emoční reakce bývá nepřiměřená objektivní situaci a rodič má omezenou schopnost konflikt „zastavit“ nebo reflektovat jeho dopady na dítě.

V odborné literatuře bývá emoční dysregulace spojována zejména s některými osobnostními rysy a poruchami osobnosti, především s clusterem B, tedy zejména s hraniční poruchou osobnosti, narcistickými nebo histrionskými rysy. U hraniční poruchy osobnosti je typická výrazná nestabilita emocí, vztahů a identity, nízká tolerance frustrace, impulzivita a střídání intenzivní blízkosti a odmítání. Rodič může reagovat velmi intenzivně na situace, které vnímá jako ohrožení vztahu s dítětem.

U některých rodičů bývá dominantním mechanismem spíše úzkost a strach ze ztráty vztahu s dítětem. Tyto mechanismy se častěji objevují u osobnostních rysů clusteru C, tedy zejména u závislých, vyhýbavých nebo anankastických rysů osobnosti. Rodičovské rozhodování pak může být motivováno spíše snahou ošetřit vlastní úzkost než naplněním potřeb dítěte. Objevovat se může přehnaně ochraňující chování, zvýšená kontrola, emoční závislost na dítěti nebo obtížné podporování autonomie dítěte.

Reaktivní konfliktní dynamika se často projevuje přecitlivělými reakcemi na běžné změny režimu péče, emočně zatíženou komunikací, náhlými změnami postojů, impulzivním podáváním návrhů, omezováním kontaktu dítěte s druhým rodičem nebo výraznou potřebou ujišťování a potvrzování vlastní rodičovské role.

Typické přitom je, že rodič své chování často subjektivně prožívá jako ochranu dítěte nebo obranu před ohrožením vztahu s dítětem, nikoliv jako vědomou snahu poškodit druhého rodiče. Konfliktní chování však může mít i přesto závažné negativní dopady na dítě, zejména pokud vede k emoční nestabilitě prostředí, vtahování dítěte do konfliktu, přenášení úzkosti na dítě nebo k narušování vztahu dítěte s druhým rodičem.

Současně je třeba zdůraznit, že intenzita emočních reakcí sama o sobě, stejně jako diagnóza poruchy osobnosti, automaticky neznamená narušenou rodičovskou kompetenci. Někteří rodiče mohou i přes výraznou emoční reaktivitu či poruchu osobnosti dlouhodobě zvládat každodenní péči o dítě.

Při strukturovaném odborném posouzení by se soud měl zaměřit zejména na:

- schopnost rodiče regulovat vlastní emoce,
- schopnost oddělit partnerský konflikt od rodičovství,
- schopnost zajistit dítěti stabilní a předvídatelné prostředí,
- schopnost respektovat emocionální a vývojové potřeby dítěte,
- míru empatie a schopnost mentalizace,
- dopady chování rodiče na psychický stav dítěte,
- riziko zanedbávání, manipulace, násilí nebo instrumentalizace dítěte.

Je-li prokázáno, že osobnostní rysy nebo emoční dysregulace narušují rodičovské kompetence, měl by soud tuto skutečnost zohlednit v rozsahu péče či zásahu do rodičovské odpovědnosti a rozhodnutí o možnostech styku.

Odůvodnění této teze může na právníky působit příliš „vědeckým“, psychiatrickým či psychologickým dojmem. Je proto zásadní zdůraznit, že úkolem soudu není diagnostikovat rodiče ani odborně klasifikovat mechanismy emoční dysregulace či poruch osobnosti. Úkolem soudu je vyhodnotit konkrétní dopady chování rodiče na dítě, jeho bezpečí, psychický vývoj a schopnost rodiče řádně vykonávat rodičovskou odpovědnost.

V opatrovnické praxi se stále můžeme setkat se zadáváním znaleckých posudků zaměřených na diagnostiku osobnosti rodičů, přestože rozhodující právní otázkou není samotná diagnóza, ale funkční dopady rodičovského chování na dítě. Řadu relevantních skutečností lze zjistit prostřednictvím efektivně nastavené multiinstitucionální spolupráce. Zadávání rozsáhlých znaleckých posudků může v některých případech vést spíše k prodlužování konfliktu rodičů, dalšímu zatěžování dítěte a přenášení odpovědnosti za rozhodnutí ze soudu na znalce. Při hodnocení případné diagnózy je nezbytné posoudit její relevanci, zejména původ, odbornost zpracovatele a dobu jejího vydání.

Je třeba upozornit na riziko, že psychiatrická nebo psychologická diagnóza může být prezentována účelově, a to s cílem diskreditovat druhého rodiče, nikoli za účelem objektivního posouzení jeho rodičovských kompetencí. Diagnóza vystavená bez přímého vyšetření posuzovaného rodiče nemůže sama o sobě představovat relevantní diagnostický podklad pro posouzení jeho rodičovských kompetencí.

Z hlediska posouzení relevance diagnózy je důležité, kdo a za jakých podmínek ji vystavil. Psychiatr je lékař se specializovanou způsobilostí v oboru psychiatrie podle zákona č. 95/2004 Sb. Klinický psycholog je nelékařský zdravotnický pracovník se specializovanou způsobilostí v klinické psychologii podle zákona č. 96/2004 Sb. Oba jsou oprávněni diagnostikovat duševní poruchy. Z hlediska odborné způsobilosti představují jejich diagnostické závěry relevantní odborné podklady pro soudní rozhodování. Psychiatr je taky oprávněn indikovat a předepisovat farmakoterapii. Psycholog ve zdravotnictví bez specializované způsobilosti v klinické psychologii může provádět psychologická vyšetření a používat diagnostické metody v rozsahu své odborné způsobilosti. Není oprávněn vykonávat činnosti vyhrazené klinickému psychologovi jako stanovovat klinicko-psychologické diagnostické závěry v rámci zdravotních služeb. Samotný psychotherapeutický výcvik nezakládá oprávnění stanovovat psychiatrické ani klinicko-psychologické diagnózy. Diagnostická oprávnění se odvíjejí od základní odborné kvalifikace dané osoby (např. psychiatr, klinický psycholog). Zpráva psychotherapeuta, který není současně oprávněn k diagnostické činnosti podle své základní odborné kvalifikace, nemůže sama o sobě představovat odborný diagnostický podklad pro závěr o existenci duševní poruchy. Může však být relevantní jako popis průběhu terapie, subjektivních obtíží klienta a pozorovaného fungování v průběhu léčby.

Česká právní úprava nestanoví výslovnou dobu platnosti psychiatrické nebo psychologické diagnózy. Poruchy osobnosti jsou současnými diagnostickými systémy definovány jako dlouhodobé a relativně stabilní vzorce prožívání a chování. Současné diagnostické systémy je chápou jako relativně stabilní, nikoli však neměnné charakteristiky fungování. Osobnostní rysy a jejich funkční projevy se mohou v čase měnit, stabilizovat nebo prohloubit v závislosti například na životní situaci nebo psychotherapeutické podpoře. Omezenou výpovědní hodnotu pro účely opatrovníckého řízení má proto diagnóza stanovená v jiném kontextu (například při hospitalizaci v akutní krizi), diagnóza vydaná bez opakovaného vyšetření nebo diagnóza vystavená na základě jednostranného podnětu druhého rodiče v průběhu probíhajícího sporu.

Při hodnocení jakékoli diagnózy by měl soud zohlednit zejména: zda byla stanovena na základě přímého případně opakovaného vyšetření posuzované osoby; zda ji vystavil odborník s příslušnou specializací; zda reflektuje aktuální stav rodiče; a zda byla vydána za účelem objektivního posouzení, nebo v kontextu probíhajícího sporu.

Pro soud je rozhodující nikoli samotná diagnóza, ale aktuální a konkrétní funkční posouzení: jak se rodič skutečně chová v rodičovské roli, jak reaguje na potřeby dítěte, zda je schopen zajistit mu bezpečné a stabilní prostředí a jaký dopad má jeho chování na psychický vývoj dítěte. Diagnóza může být jedním z kontextových vodítek, nikoli náhradou za toto posouzení ani automatickým závěrem o narušených rodičovských kompetencích.

Teze 9 – Efektivní postup při reaktivním konfliktu rodičů

V případech reaktivního konfliktu rodičů se jako efektivní ukazuje:

- a) Rychlé a předvídatelné projednání a rozhodnutí věci.
- b) Vytvoření stabilního, srozumitelného a předvídatelného režimu péče o dítě.
- c) Odborná pomoc zaměřená primárně na stabilizaci emoční dysregulace, posílení rodičovských kompetencí a snížení chaosu v rodinném fungování.
- d) Omezení situací vedoucích k emočnímu zahlcení rodiče a impulzivním konfliktním reakcím.
- e) Koordinovaná multiinstitucionální spolupráce zaměřená na ochranu psychického vývoje dítěte.

U reaktivní konfliktní dynamiky vede dlouhodobá nejistota, opakované odklady řízení a nepředvídatelnost postupu soudu často k další eskalaci emočních reakcí rodiče. Nejistota ohledně budoucího uspořádání péče může zesilovat úzkost, impulzivitu i maladaptivní obranné mechanismy. Rychlý, předvídatelný a transparentní postup soudu proto může významně přispět ke stabilizaci situace dítěte i rodičů.

U reaktivní konfliktní dynamiky vede dlouhodobá nejistota ohledně budoucího uspořádání péče k chronické aktivaci stresového systému rodiče i dítěte. Chronický stres narušuje emoční regulace, plánování a rozhodování (Arnsten, 2009). Rodič s emoční dysregulací, který je vystaven dlouhodobé nejistotě ohledně budoucnosti svého vztahu s dítětem, má omezenou kapacitu pro racionální uvažování a kontrolu impulzivních reakcí. Každá změna či odklad řízení může být prožíván jako ohrožení vztahu s dítětem a vést k eskalaci úzkosti, impulzivním rozhodnutím nebo maladaptivním obranným mechanismům.

Rychlé a předvídatelné rozhodnutí naopak umožňuje stabilizaci emoční reaktivity. Když rodič ví, jak bude péče o dítě konkrétně uspořádána, může přestat vynakládat psychickou energii na zvládání nejistoty a zaměřit se na adaptaci na nové uspořádání. V kontextu opatrovnického řízení může prolongovaná nejistota vést k eskalaci konfliktu, opakovaným návrhům, impulzivním omezením kontaktu nebo emočnímu zahlcování dítěte.

Předvídatelnost soudního procesu má současně terapeutický efekt. Když rodič vnímá postup soudu jako spravedlivý, transparentní a předvídatelný, je pravděpodobnější, že rozhodnutí akceptuje, i když není zcela v souladu s jeho přáními (Tyler, 2006). Naopak nejasný, chaotický nebo zdánlivě svévolný postup soudu může posilovat pocit viktimizace, nedůvěru k systému a motivaci pokračovat v konfliktu prostřednictvím opakovaných podání a odvolání.

Dítě vyrůstající v prostředí reaktivního konfliktu bývá vystaveno zvýšené emoční zátěži, mimo jiné protože není schopno předvídat reakce rodičů či je nestabilní úprava jeho poměrů s rodiči. Stabilní režim péče, jasně nastavená pravidla a minimalizace náhlých změn snižují riziko emoční destabilizace dítěte i rodiče. Současně mohou snižovat konfliktní situace vznikající při nejistotě nebo nejasnostech ohledně péče o dítě.

U reaktivní konfliktní dynamiky nebývá hlavním problémem samotná existence konfliktu mezi rodiči, ale způsob, jakým rodič zvládá emoce, frustraci, separaci a zátěž. Odborná pomoc zaměřená pouze na zlepšení komunikace rodičů nebo dosažení dohody proto nemusí být efektivní. Vhodnější bývá pomoc zaměřená na stabilizaci emocí, podporu seberegulace, posílení schopnosti oddělit partnerský konflikt od rodičovství, rozvoj mentalizace a podporu bezpečného vztahu dítěte s oběma rodiči. V některých případech může být vhodná také psychiatrická nebo psychoterapeutická péče.

Pozn. Mentalizace je schopnost nahlížet na vlastní i cizí duševní stavy, tj. myšlenky, emoce, potřeby, záměry a motivy a uvažovat o tom, jak tyto stavy ovlivňují chování. Pokud je tato schopnost oslabená, rodič může chování dítěte nebo druhého rodiče chybně vykládat, reagovat impulzivně, vztahovat si je ke sobě nebo nedostatečně zohledňovat potřeby dítěte.

Rodiči může být doporučena odborná pomoc zaměřená na rozvoj mentalizace a rodičovské reflexe, jejímž cílem je posílit schopnost rozpoznávat a reflektovat vlastní emoční reakce, lépe porozumět duševním stavům dítěte i druhého rodiče, oddělovat partnerský konflikt od rodičovství a reagovat na potřeby dítěte předvídatelně, citlivě a bez impulsivních či konfliktních reakcí. Není-li k dispozici standardizovaný program, je třeba zakázku vymezit funkčně, tedy podle cíle a obsahu intervence, nikoli pouze obecným označením „terapie“ či „poradenství“.

Reaktivní konfliktní dynamika bývá výrazně situačně podmíněná. Konfliktní reakce často vznikají v situacích zvýšeného stresu, nejistoty nebo přímé konfrontace rodičů. Jako efektivní se proto může ukazovat soudem vypracovaný rodičovský plán, na jehož základě dojde k omezení přímých konfliktních interakcí rodičů a budou minimalizovány neřešené otázky týkající se úpravy každodenní péče o dítě.

Reaktivní konfliktní dynamika se často projevuje proměnlivě a v různých prostředích odlišně. Izolované jednorázové posouzení proto nemusí zachytit reálné fungování rodiny. Významná je dlouhodobá koordinovaná multiinstitucionální spolupráce, která umožní lépe identifikovat dopady konfliktní dynamiky na dítě, posoudit stabilitu rodičovského fungování a včas reagovat na případné zhoršování situace. Cílem není sankcionovat rodiče za emoční nestabilitu, ale vytvořit dostatečně bezpečné a předvídatelné prostředí pro dítě. Rovněž v reaktivní formě konfliktu lze doporučit jeho řízení prostřednictvím efektivního soudního dohledu.

Teze 10 – Odmítání rodiče dítětem

Odmítá-li dítě jednoho z rodičů, musí soud při projednání a rozhodování případu zohlednit věk dítěte, tvrzené důvody odmítání, reálné důvody odmítání, objektivní skutečnosti na straně odmítaného rodiče, postoj druhého rodiče a vztah dítěte a odmítaného rodiče.

Problematika odmítání rodiče dítětem patří mezi nejkomplexnější otázky opatrovnického řízení. Jedná se o problematiku skutkově obtížnou, protože soud by měl zjišťovat skutečnosti svědčící o prožívání dítěte, postojích rodičů a vztahové dynamice v rodině, a to často v situaci intenzivního konfliktu rodičů a v situaci jejich vzájemně si odporujících tvrzení (syn k ní/němu nechce, má psychosomatické problémy x syn se u mě cítí dobře, říká mi, že se ke mně těší). Samotné rozhodnutí o rozsahu péče či styku a zejména jeho případný výkon rozhodnutí patří k právně nejobtížnějším rozhodnutím soudce, a to při vědomí možných významných dopadů na psychické zdraví dítěte.

Při projednávání těchto případů je třeba vycházet z toho, že samotné odmítání kontaktu s jedním z rodičů nevypovídá o příčině odmítání a samo o sobě neprokazuje psychologickou manipulaci dítěte druhým rodičem. Dítě může rodiče odmítat z celé řady důvodů, které mohou spočívat na straně odmítaného rodiče, druhého rodiče, dítěte samotného nebo v celkové rodinné dynamice. Ani vzájemně rozporná tvrzení rodičů o postojích dítěte sama o sobě neznamenají, že jeden nebo oba rodiče vědomě uvádějí nepravdivé informace. V prostředí intenzivního konfliktu může dítě zaujímat adaptivní „strategii přežití“ a každému z rodičů sdělovat to, o čem předpokládá, že daný rodič potřebuje slyšet.

Strategie přežití v kontextu rodičovských konfliktů představuje adaptační mechanismus dítěte vznikající v prostředí dlouhodobého konfliktu, nejistoty nebo emočního obrožení, jehož cílem je minimalizovat stres, zachovat vztahy s rodiči a snížit riziko konfliktu či odmítnutí. Dítě v rámci této strategie může přizpůsobovat své chování, postoje nebo sdělení očekáváním jednotlivých rodičů, potlačovat vlastní potřeby a emoce nebo každému z rodičů prezentovat odlišné postoje podle situace, ve které se právě nachází.

Odmítání rodiče dítětem a způsoby řešení takové situace nejsou českým specifikem. Sympozium se při odůvodnění shora uvedené teze inspirovalo doporučením britského Family Justice Council (FJC) z roku 2024 - <https://www.judiciary.uk/wp-content/uploads/2024/12/Family-Justice-Council-Guidance-on-responding-to-allegations-of-alienating-behaviour-2024-1-1.pdf>

Jak již bylo uvedeno, příčiny, pro které dítě odmítá rodiče, mohou být různé a při projednání případu je proto důležité odlišit následující kvalitativně odlišné situace:

- a) Důvodné odmítání rodiče dítětem zejména v důsledku:
 - domácího násilí,
 - týrání, zanedbávání a sexuálního zneužívání,
 - nevhodného rodičovského chování,
 - traumatické zkušenosti dítěte.

- b) Dítě preferuje jednoho rodiče bez psychologické manipulace. Důvodem může být:
 - silnější attachment,
 - vývojové potřeby dítěte,
 - věk dítěte,
 - historické rozdělení péče,
 - reakce na konflikt rodičů.

- c) Chování rodiče motivované ochranou dítěte vedoucí k odmítání druhého rodiče.
Ochranné chování rodiče přitom může být reakcí na reálné ohrožení dítěte; může se však jednat též o maladaptivní situační reakci rodiče, která však nemá obstrukční nebo manipulativní podtón.

- d) Manipulace dítěte jedním rodičem vedoucí k odmítání druhého rodiče.

Ze shora uvedených skutečností vyplývá, že by soudy neměly hodnotit jednotlivé projevy rodičů a dítěte izolovaně, ale měly by analyzovat celou rodinnou dynamiku, mocenské vztahy mezi rodiči, vztahové vazby dítěte, přítomnost traumatu a dopady konfliktu na dítě.

K možnému vědomému situačnímu využívání konfliktu rodičů ve vlastní prospěch dítěte srovnej odůvodnění 12. teze.

Soudu lze doporučit, aby strukturovaně zjistil a vyhodnotil rizika a aby případ projednal a rozhodl rychle. Byla-li zmíněna vhodnost posouzení vztahových vazeb dítěte, tak není úkolem soudu vztahovou vazbu diagnostikovat, nýbrž ji má posuzovat funkčně a vztahově, a to zejména zjištěním dlouhodobého fungování péče o dítě, historie vztahu dítěte s jednotlivými rodiči, každodenní reality péče a dopadů konfliktu na psychický stav dítěte. Z procesního hlediska lze attachment zjišťovat zejména zprávami OSPOD, školských zařízení, poskytovatelů zdravotních služeb, psychologů či dalších odborníků; výsledkem rodičů a dalšími důkazy prokazující dlouhodobý obraz fungování rodiny. I v těchto případech je nutno upozornit na přeceňování jednorázových znaleckých pozorování.

Rozhoduje-li soud o rozsahu péče, případně formě a rozsahu styku odmítaného rodiče a dítě přitom deklaruje, že s péčí či stykem s takovým rodičem nesouhlasí, měl by soud vždy individuálně vyhodnotit zejména:

- věk a rozumovou a emoční vyspělost dítěte,
- intenzitu a stabilitu odmítání,
- délku trvání odmítání,
- kvalitu a historii vztahu dítěte s odmítaným rodičem,
- existenci objektivních rizik na straně odmítaného rodiče,
- přítomnost strachu, traumatu nebo psychické zátěže dítěte,
- postoj druhého rodiče k podpoře vztahu dítěte s odmítaným rodičem,
- míru konfliktu loajality, triangulace nebo manipulace,
- pravděpodobné dopady vynuceného kontaktu i dlouhodobého přerušování vztahu.

Obecně platí, že čím je dítě mladší, čím kvalitnější byl předchozí vztah s odmítaným rodičem, čím kratší dobu odmítání trvá a čím méně jsou přítomny objektivní skutečnosti svědčící o ohrožení dítěte, tím spíše může být legitimní usilovat o zachování či obnovu kontaktu i proti aktuálně deklarované vůli dítěte.

Naopak čím je dítě starší a vyspělejší, čím déle odmítání trvá, čím intenzivnější je strach nebo psychická zátěž dítěte a čím více jsou přítomny objektivní skutečnosti svědčící o nevhodném, násilném, traumatizujícím nebo výrazně dysregulovaném chování odmítaného rodiče, tím zdrženlivěji by měl soud přistupovat k úpravě poměrů dítěte jdoucí proti jeho názoru.

Symposium zdůrazňuje, že neexistuje univerzální řešení případů odmítání rodiče dítětem. Soud musí nejprve zjistit mechanismus odmítání a teprve poté volit odpovídající procesní postup, odbornou intervenci a úpravu poměrů dítěte. Měl by přitom postupovat obzvláště citlivě, rychle a multiinstitucionálně, neboť samotné plynutí času může zásadně změnit vztahovou dynamiku v rodině a vytvořit obtížně vratný stav. Rozhodnutí musí být založeno na individualizovaném posouzení nejlepšího zájmu konkrétního dítěte, nikoli na automatickém předpokladu psychologické manipulace, oprávněnosti odmítání nebo nezbytnosti vynucení kontaktu.

Teze 11 – Výkon rozhodnutí odnětím dítěte

Výkon rozhodnutí odnětím dítěte proti aktuálně deklarovanému názoru dítěte představuje krajní prostředek ochrany práva dítěte na rodinný život a lze k němu přistoupit pouze tehdy, je-li v nejlepším zájmu dítěte a převáží-li očekávaný přínos takového postupu nad rizikem psychické újmy dítěte. Samotné odmítání péče či styku dítětem však automaticky nevylučuje výkon rozhodnutí.

Podle § 504 z. ř. s. zůstane-li postup soudu podle § 502 a 503 bezvýsledný nebo je-li po zahájení řízení z okolností případu zřejmé, že by tento postup zjevně nevedl ke splnění povinnosti, nařídí soud výkon rozhodnutí odnětím dítěte proti tomu, u koho podle rozhodnutí nebo dohody nemá být, a jeho předání tomu, u koho má podle rozhodnutí nebo dohody být, anebo tomu, komu rozhodnutí nebo dohoda přiznávají právo na styk s dítětem po omezenou dobu. Výkon rozhodnutí odnětím dítěte a jeho předání tomu, komu rozhodnutí nebo dohoda přiznávají právo na styk s dítětem po omezenou dobu, lze podle věty první nařídit jen ve výjimečných případech. Rozhodnutí, kterým byl výkon rozhodnutí o odnětí dítěte nařízen, se doručuje povinnému až při provedení výkonu.

Z nálezu Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 1938/25 ze dne 26. 6. 2025:

- *Základním prvkem rodinného života je soužití rodičů a dětí, což zahrnuje nejen právo rodiče na kontakt s dítětem, ale i právo dítěte na péči a výchovu oběma rodiči rovnocenně podle čl. 32 odst. 4 Listiny a čl. 7 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte (srov. náleží sp. zn. III. ÚS 440/2000 ze dne 7. 12. 2000 či rozsudek ESLP ve věci Dostál proti České republice ze dne 21. 2. 2006, č. stížnosti 26739/04, § 55). Být spolu znamená pro rodiče a jejich děti jeden ze základních prvků rodinného života, a to i přes rozkoly ve vztazích mezi rodiči. Dítě má právo udržovat pravidelné osobní kontakty s oběma rodiči a oba rodiče mají společnou odpovědnost za výchovu a vývoj dítěte (čl. 9 odst. 3 a čl. 18 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte).*
- *Státní orgány nesou odpovědnost nejen za vydání ústavně souladného rozhodnutí o úpravě poměrů k dětem, ale také za jeho reálné a účinné prosazení. Povinnost zajistit výkon rozhodnutí představuje klíčový aspekt pozitivního závazku státu podle čl. 8 Úmluvy. Nečinnost vnitrostátních soudů či absence adekvátních opatření vedoucí ke znemožnění styku po delší dobu je porušením této povinnosti (viz např. rozsudky ESLP ve věci Krasicki proti Polsku ze dne 15. 4. 2014, č. stížnosti 17254/11, § 81–88, či ve věci Anagnostakis a ostatní proti Řecku ze dne 23. 9. 2021, č. stížnosti 46075/16). 29. Vždy je přitom třeba dbát na proporcionalitu zásahů a respektovat zájmy všech dotčených osob, zejména dítěte (viz např. rozsudek ESLP ve věci Voleský proti České republice ze dne 10. 6. 2003, č. stížnosti 63627/00, § 118). Rozhodující je zjistit, zda státní orgány přijaly za účelem naplnění pozitivních závazků veškerá opatření, která od nich bylo možné v daném případě rozumně očekávat (viz rozsudek ESLP ve věci Nuutinen proti Finsku ze dne 27. 6. 2000, č. stížnosti 32842/96, § 128).*
- *Jedním z aktivních prostředků směřujících k ochraně práva na rodinný život (čl. 10 odst. 2 Listiny, čl. 8 Úmluvy) je uložení pokuty podle § 502 z. ř. s. Účelem pokuty primárně není sankcionování povinného rodiče za dobrovolné nesplnění povinnosti, 6 II. ÚS 1938/25 ale jde o prostředek donucení povinného, aby respektoval právní poměry založené vykonávaným titulem. Jejím uložení je sledována ochrana zájmu jednoho z účastníků řízení na respektování právních poměrů založených vykonatelným rozhodnutím soudu (viz náleží sp. zn. III. ÚS 3462/14 ze dne 13. 10. 2015).*
- *Vyplývá-li ze zjištěných okolností, že povinný rodič nemohl splnit povinnost stanovenou soudem přes zjevnou a odpovídající snahu, nelze považovat zákonné podmínky pro uložení pokuty za naplněné (srov. například náleží sp. zn. II. ÚS 3489/15 ze dne 19. 4. 2016, bod 20). Jinými slovy, soud musí zkoumat, zda existovaly objektivní překážky bránící splnění povinnosti; jejich existenci musí tvrdit a prokázat povinný rodič.*
- *Zajištění styku či předání dětí druhému rodiči musí být pro pečujícího rodiče prioritou. Zjištění příčin dřívějších porušení je nezbytné pro posouzení celkového přístupu povinného rodiče k plnění soudních povinností a případně pro určení účelnosti výše pokuty s cílem zajistit jejich dodržování do budoucna. Jednotlivá porušení nelze posuzovat izolovaně, ale vždy v kontextu celého vývoje věci, zejména s ohledem na jejich opakovanost, délku trvání a postoj povinného rodiče k výkonu jeho povinností. Systematické a dlouhodobé nepředávání dětí druhému rodiči může postupem času mít nezvratné důsledky na vztah dítěte s rodičem, se kterým v danou dobu nežije.*
- *obecné soudy v rozporu s požadavky plynoucími z čl. 10 odst. 2 Listiny a čl. 8 Úmluvy nesplnily svou pozitivní povinnost zajistit efektivní výkon vykonatelných rozhodnutí (exekučních titulů), přestože ke kontaktu stěžovatele s dětmi dlouhodobě nedochází, čímž bylo v důsledku porušeno i jeho právo na péči a výchovu dítěte zaručené čl. 32 odst. 4 Listiny. Obecné soudy svá rozhodnutí založily na paušálních závěrech a nepodložených či souborných skutkových zjištěních, čímž porušily také právo stěžovatele na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny.*

ESLP v rozhodnutí [Münster proti České republice](#) (č. 17290/23, rozhodnutí ze dne 18. března 2026) sbledal, že stížnost otce je zjevně neopodstatněná a nedošlo k porušení čl. 8 Úmluvy, neboť vnitrostátní orgány, které rozhodovaly o výkonu práva otce na styk s nezletilým synem (a zamítnutím návrhu na střídavou péči), přijaly za obzvláště obtížných okolností všechna opatření, která od nich bylo možné rozumně očekávat, a že jejich postup odpovídal nejlepšímu zájmu dítěte. ESLP uvedl, že spory rodičů týkající se styku s dětmi jsou pro všechny zúčastněné strany mimořádně citlivé a že pro vnitrostátní orgány není snadné zajistit výkon rozhodnutí, pokud chování rodičů

není konstruktivní ([Krasicki proti Polsku](#), č. 17254/11, rozsudek ze dne 15. dubna 2014, § 90). Soud připomněl, že pozitivní povinnosti státu zde nespočívají v povinnosti dosáhnout výsledku, ale pouze v povinnosti vynaložit k tomu prostředky. To platí zejména, když se soudy dostávají do střetu s rodiči, kteří nejsou schopni překonat svou nevraživost a nedbají zájmů vlastního dítěte. V projednávané věci ESLP podotkl, že situaci zhoršilo problematické chování otce, který zjevně nebral ohled na přání dítěte, a neochota rodičů účastnit se mediace nebo terapie. Zhodnotil, že vnitrostátní soudy, podporované sociálními službami, se zejména řídily stanoviskem odborníků, rodinnou situací a přáním nezletilého. ESLP uznal, že za obzvláště obtížných okolností tohoto případu nelze vytkat soudům, že neuplatnily přísnější opatření, jako je nucené předání dítěte stěžovateli nebo jeho umístění do tzv. neutrálního prostředí. Taková opatření byla, dle mínění soudů podpořeno posudkem znalce, v rozporu s nejlepším zájmem dítěte. Na tomto místě je třeba připomenout, že se jedná o velmi citlivé dítě trpící poruchami přizpůsobení souvisejícími se stresem a že rodičům byla opakovaně doporučena předchozí psychoterapie a vzájemná spolupráce. ESLP považuje za nutné připomenout, že pozitivní povinnosti státu v dané oblasti spočívají ve snaze přiblížit dítě oběma jeho rodičům za pomoci vhodných a přiměřených prostředků. Soud se domnívá, že výsledek donucovacích opatření by v tomto případě mohl být kontraproduktivní (viz, *mutatis mutandis*, [Pedovič proti České republice](#), č. 27145/03, rozsudek ze dne 18. července 2006, § 113). ESLP konstatoval, že vnitrostátní orgány, které byly v přímém kontaktu se stranami, byly v lepší pozici než on k nalezení spravedlivé rovnováhy. Podle Soudu přijaly k zajištění výkonu práva na styk stěžovatele s nezletilým veškerá opatření, která od nich lze rozumně očekávat. I když opatření nevedla k uspokojivému výsledku, ESLP konstatoval, že to nelze přičítat línosti orgánů ([Gobec proti Slovinsku](#), č. 7233/04, rozsudek ze dne 3. října 2013, § 152).

Symposium zdůrazňuje, že samotné odmítání péče či styku dítětem automaticky nevyklučuje výkon rozhodnutí. Současně však samotný zájem na zachování vztahu dítěte s rodičem automaticky neodůvodňuje odnětí dítěte proti jeho vůli. Výkon rozhodnutí odnětím dítěte představuje krajní prostředek a přichází v úvahu pouze tehdy, pokud byly vyčerpány mírnější prostředky, výkon sleduje reálný a dosažitelný cíl bezpečné obnovy nebo stabilizace vztahu dítěte s rodičem a očekávaný přínos takového postupu převáží nad rizikem psychické traumatizace dítěte.

Naopak zdrženlivě by měl soud přistupovat k výkonu rozhodnutí odnětím dítěte zejména tehdy, pokud dítě dlouhodobě a stabilně odmítá kontakt; dítě vykazuje významnou psychickou zátěž, trauma nebo psychosomatické obtíže; bylo prokázáno traumatizující nebo výrazně dysregulované chování rodiče; výkon by s vysokou pravděpodobností vedl k dalšímu narušení psychického zdraví dítěte; již došlo k faktickému rozpadu vztahu dítěte s rodičem a výkon nemá reálnou perspektivu bezpečné obnovy tohoto vztahu.

Výkon rozhodnutí odnětím dítěte proti jeho vůli představuje z psychologického hlediska potenciálně traumatizující událost, která může vést k akutní stresové reakci. Násilná separace od pečovatele v prostředí konfliktu a ohrožení může vést k hyperaktivaci amygdaly (centrum zpracování strachu), dysregulaci osy hypotalamus-hypofýza-nadledvinky (HPA osa) a narušení rozvoje prefrontální kůry odpovědné za emoční regulaci. Tyto neurobiologické změny se mohou projevit jako zvýšená úzkostnost, hypervigilance (přílišná ostražitost), problémy se spánkem, vyhýbavé chování nebo naopak regrese ve vývoji.

Samotná skutečnost, že výkon rozhodnutí může u dítěte vyvolat akutní stresovou reakci, automaticky nevyklučuje jeho provedení. Rozhodující je, zda výkon pravděpodobně povede k dlouhodobému zlepšení nebo naopak k dalšímu narušení psychického zdraví dítěte a jeho vztahové stability.

Birnbaum a Saini (2012) identifikovali několik rizikových faktorů pro vznik traumatických symptomů mezi které patří: náhlost a nepředvídatelnost zásahu, použití fyzické síly, přítomnost

police nebo uniformovaných osob, absence možnosti rozloučení se s dosavadním pečovatelem, a nedostatek informací či vysvětlení přiměřeného věku dítěte. Autoři zdůrazňují, že samotná skutečnost výkonu rozhodnutí nemusí být traumatizující, pokud je proveden citlivě, s přihlédnutím k vývojovým potřebám dítěte a s minimalizací dodatečných stresových faktorů.

Psychickou újmu dítěte lze minimalizovat trauma-informovaným přístupem k výkonu rozhodnutí, který vychází z pěti základních principů: bezpečnost (fyzická i psychologická), důvěryhodnost a transparentnost, podpora a spolupráce, participace dítěte v míře odpovídající jeho věku, a respekt k autonomii a důstojnosti všech zúčastněných (Substance Abuse and Mental Health Services Administration, 2014). V praxi to znamená, že výkon rozhodnutí by měl být naplánován tak, aby minimalizoval prvky nepředvídatelnosti, chaosu a použití síly, a maximalizoval prvky předvídatelnosti, vysvětlení a emoční podpory.

Konkrétní opatření zahrnují zejména předem naplánovaný a strukturovaný průběh s jasnými kroky; přítomnost osoby, které dítě důvěřuje a která může poskytovat emoční podporu; přiměřené vysvětlení dítěti, co se bude dít, proč a co bude následovat; umožnění rozloučení s dosavadním pečovatelem, pokud to nezvyšuje riziko eskalace; minimalizace přítomnosti uniformovaných osob nebo použití donucovacích prostředků; rychlý přechod do nového prostředí s jasným a předvídatelným režimem; a zajištění následné psychologické podpory pro dítě i rodiče.

Lze uzavřít, že v případech odmítání rodiče dítětem by soud měl primárně usilovat o obnovení bezpečného vztahu dítěte s rodičem prostřednictvím postupných intervencí. Případný výkon rozhodnutí (v jakékoliv formě) nesmí být redukován na pouhé fyzické prosazení kontaktu, ale musí být součástí širší strategie směřující ke stabilizaci vztahů dítěte a ochraně jeho psychického vývoje.

Pro další pohledy na takové případy lze odkázat např. na článek https://lisarothfus.com/wp-content/uploads/2026/01/Children-Resisting-Visits-Fidler-and-Bala_01232019.pdf

Symposium upozorňuje, že stávající Instrukce č. 142/2007-ODS-Org, Ministerstva spravedlnosti, Ministerstva vnitra, Ministerstva zdravotnictví, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a Ministerstva práce a sociálních věcí, kterou se upravuje postup při výkonu soudních rozhodnutí o výchově nezletilých dětí, nedostatečným způsobem reflektuje trauma zohledňující přístup. Je naprosto nezbytné, aby soudní osoby, které výkon rozhodnutí odnětím dítěte realizují, měly speciální vzdělání, které jim umožní i v nejvypjatějších situacích co nejlépe minimalizovat psychickou zátěž dítěte, rozpoznat projevy akutního stresu, traumatu nebo disociace a komunikovat s dítětem způsobem odpovídajícím jeho věku, emoční vyspělosti a aktuálnímu psychickému stavu. Současně je nezbytné, aby výkon rozhodnutí probíhal koordinovaně, předvídatelně a s maximálním omezením dalších traumatizujících podnětů, zejména zbytečné eskalace konfliktu mezi rodiči, použití nepřiměřených donucovacích prostředků nebo vystavení dítěte chaotickým situacím.

Teze 12 – Realizace participačních práv dítěte žijícího ve vysoce konfliktním rodinném prostředí

Realizací participačních práv by dítě nemělo být nepřiměřeně zatěžováno, zejména by nemělo být vystavováno konfliktu loajality, triangulaci nebo přenášení odpovědnosti za rozhodnutí soudu; nepřiměřenost lze také spatřovat v bezdůvodném opakovaném slyšení dítěte. Dítě má právo být slyšeno, ale současně má být chráněno před konfliktem rodičů.
--

Názor dítěte v opatrovnickém řízení nelze hodnotit izolovaně od rodinné dynamiky; jeho přání a postoje bývají často situačně podmíněny zejména aktuální emoční atmosférou v rodině, intenzitou konfliktu rodičů, konfliktem loajality, triangulací, psychickým stavem dítěte nebo očekáváními rodičů.

Právo dítěte být slyšeno představuje jednu ze základních zásad opatrovnického řízení a je zakotveno zejména v čl. 12 Úmluvy o právech dítěte. Dítěti, které je schopno formulovat vlastní názory, musí být umožněno vyjádřit se ke všem záležitostem, které se jej dotýkají, přičemž jeho názoru musí být věnována náležitá pozornost odpovídající jeho věku a vyspělosti. Participační práva dítěte současně představují významný prostředek respektu k jeho důstojnosti, autonomii a subjektivitě. Platí přitom pravidlo, že participací primárně získává „něco“ dítě a nikoliv soud. Problematice participace dítěte v řízení ve věcech péče soudu o nezletilé se podrobně věnovalo 5. rodinněprávní symposium, na jehož závěry lze zcela odkázat.

Participační práva v judikatuře ESLP

Z recentní judikatury ESLP lze vysledovat stále větší důraz na participační práva dětí. Nejde přitom o to, že by ESLP rigidně požadoval, aby byly děti v každém případě přímo slyšeny; vždy záleží na individuálních okolnostech. Podstatné spíše je, aby se vnitrostátní orgány s názory a postoji dětí skutečně vypořádaly, přikládaly jim odpovídající váhu s ohledem na věk a vyspělost dítěte a aby z jejich rozhodnutí bylo patrné, jak byly tyto názory zohledněny.

Podle ESLP je důležité, aby vnitrostátní orgány zjistily názor dítěte s přihlédnutím k jeho zralosti a psychickému stavu, vysvětlily mu účel těchto výsledků a poučily ho také o jeho právu odmítnout vypovídat. Musí rovněž postupovat koordinovaně, umírněně a přiměřeně, aby se zabránilo zbytečným či nadbytečným výsledkům či vyšetřováním nezletilého, zejména pokud probíhá souběžně více řízení se ho týkajících, a aby nebylo příliš často vystavováno situacím, které může vnímat jako stresující či dokonce traumatizující ([Münster proti České republice](#), č. 17290/23, rozhodnutí ze dne 18. března 2026, § 65).

ESLP uvádí, že samotná existence konfliktu loajality nemůže postačovat k vyloučení váhy názoru dítěte, pokud soudy nevysvětlí, proč by tento konflikt znemožňoval dítěti vyjádřit autentickou vůli ([M. A. proti Francii](#), č. 34324/24, rozsudek ze dne 19. března 2026, § 101).

S rostoucí vyspělostí dítěte je zapotřebí přikládat jeho názorům a pocitům náležitou váhu. ESLP také přihlíží k tomu, zda názor dítěte je jasný, konzistentní a dlouhodobě vyjadřovaný ([Tuma proti České republice](#), č. 1422/24, rozhodnutí ze dne 29. ledna 2026, § 17).

Specificky v rámci projednávání případů s intenzivní dynamikou konfliktu se soudy často pohybují mezi několika krajními přístupy. V některých případech dochází k nekritickému převzetí vyjádřeného přání dítěte do soudního rozhodnutí, v jiných pouze k formalistickému zjištění názoru dítěte a jeho bagatelizaci, v dalších k opakovaným slyšením dítěte před soudy a orgány sociálně-právní ochrany dětí.

Všechny tyto přístupy jsou problematické, neboť dostatečně nereflektují psychickou zátěž dítěte, rodinnou dynamiku ani skutečný smysl participačních práv dítěte.

Nekritické převzetí aktuálně deklarovaného přání dítěte může vést k tomu, že soud fakticky přeneše odpovědnost za rozhodnutí na dítě samotné. V prostředí intenzivního konfliktu rodičů přitom dítě často nevyjadřuje stabilní a autonomní preferenci, ale reaguje na aktuální emoční atmosféru, konflikt loajality, psychickou závislost na rodiči nebo vlastní potřebu minimalizovat konflikt a stres.

Mechanické převzetí názoru dítěte bez posouzení rodinné dynamiky, možné triangulace nebo přítomnosti traumatu může vést k dlouhodobému narušení vztahů dítěte s jedním z rodičů.

Formalistické zjištění názoru dítěte a jeho následná bagatelizace odporuje samotnému smyslu participačních práv dítěte. Dítě, jehož názor je vyslechnut pouze formálně, aniž by byl skutečně reflektován v rozhodovacím procesu, může získat pocit bezmoci, nedůvěry vůči institucím a přesvědčení, že jeho prožívání a potřeby nejsou důležité. Takový postup současně odporuje požadavkům čl. 12 Úmluvy o právech dítěte, podle nichž musí být názoru dítěte věnována náležitá pozornost odpovídající jeho věku a vyspělosti.

Stejně problematické je opakované a nekoordinované slyšení dítěte různými institucemi a odborníky. Dítě je nuceno opakovaně reprodukovat konfliktní nebo traumatizující zkušenosti, znovu popisovat rodinný konflikt a opakovaně zaujímat postoje vůči rodičům. Takový postup může vést k sekundární traumatizaci dítěte, prohlubování konfliktu loajality a posilování jeho psychické zátěže. V některých případech potom může samotné opakované dotazování ovlivňovat postoje dítěte.

Symposium opětovně zdůrazňuje, že názor dítěte nelze posuzovat izolovaně, ale vždy v kontextu rodinné dynamiky. Postoje dítěte totiž bývají často situačně podmíněny, zejména v prostředí dlouhodobého intenzivního konfliktu rodičů může dítě přizpůsobovat své výroky aktuální situaci, emočním potřebám rodičů nebo své snaze minimalizovat konflikt a vlastní psychickou zátěž.

Dítě může například:

- vyjadřovat odlišné postoje podle přítomnosti jednoho či druhého rodiče,
- měnit své postoje podle aktuální konfliktní situace,
- přebírat interpretace nebo slovník jednoho z rodičů,
- sdělovat každému z rodičů či odborníkům odlišné informace podle toho, co považuje za bezpečné nebo očekávané.

Taková situačnost názoru dítěte neznamena, že dítě vědomě lže nebo manipuluje. Často jde o adaptační mechanismus dítěte vznikající v prostředí dlouhodobého konfliktu, emoční nejistoty nebo konfliktu loajality. Dítě se snaží zachovat vztahy s oběma rodiči, snížit riziko konfliktu nebo chránit emoční stabilitu některého z rodičů. Jeho vyjádření proto může více odrážet aktuální vztahovou dynamiku než stabilní a autonomní preferenci.

Současně však nelze přehlížet, že zejména u starších dětí může docházet i k vědomému situačnímu využívání konfliktu rodičů ve vlastní prospěch. Dítě může například využívat rozdílných postojů rodičů k dosažení konkrétních výhod, k vyhnutí se povinností, k posílení vlastní kontroly nad situací nebo k ovlivňování rozhodování rodičů. Ani v těchto případech však zpravidla nejde o „manipulaci dítěte“ v běžném slova smyslu, ale o reakci dítěte na dlouhodobě dysfunkční rodinné prostředí, ve kterém dítě přebírá strategie fungování odpovídající vysoké konfliktní dynamice rodiny. I situační reakci dítěte musí soud vyhodnotit v celkovém kontextu jeho nejlepšího zájmu.

Zejména v případech intenzivního konfliktu rodičů je proto vhodné minimalizovat opakované výsledky dítěte a sdílet již získané informace mezi institucemi tak, aby dítě nemuselo opakovaně reprodukovat konfliktní nebo traumatizující zkušenosti.

Symposium zdůrazňuje, že participační práva dítěte nesmí být redukována ani na formalistické „splnění povinnosti dítě vyslechnout“, ani na přenesení odpovědnosti za rozhodnutí na dítě samotné. Dítě má být slyšeno způsobem respektujícím jeho důstojnost a autonomii, současně však

musí být chráněno před konfliktem rodičů, konfliktem loajality, triangulací a nepřiměřenou psychickou zátěží spočívající v pocitu odpovědnosti za konflikt rodičů nebo výsledek soudního řízení.

PRAKTICKÁ DOPORUČENÍ

Systémová doporučení

Symposium konstatuje, že stávající právní úprava neumožňuje soudům efektivní řízení symetrických a reaktivních konfliktů rodičů, a proto doporučuje:

- Vytvoření detekčního nástroje, který by soudce/soudkyně podpořil při úvaze, o jakou formu konfliktu rodičů jde v jeho/jejím konkrétním případě a jaké intervence by měla být zvažována pro rodiče a dítě.
- Celostátní přehled intervencí, které by soudy mohly doporučovat či ukládat, a to bez ohledu na to, zda se jedná o sociální, zdravotnické, školské či jiné služby či zařízení.
- Zajistit a důsledně vymáhat, aby média neinformovala o případech nezletilých dětí způsobem, ze kterého je možno identifikovat konkrétní dítě. V případě, že k takové situaci dojde, dát ve veřejném zájmu oprávnění státnímu zastupitelství a/nebo dětskému ombudsmanovi, aby za dítě podal návrh na okamžitý zákaz zveřejňování takových informací a odstranění již zveřejněných informací.
- Vytvořit jednotný rodičovský plán pro justici a následně legislativně upravit, že by se po jeho vypracování rodiči nebo soudem (to v případě, že by se na něm či jeho části nedohodli rodiče), stal vykonatelným. Jeho výkon by zajišťoval vyškolený rodinný koordinátor jmenovaný soudem.
- Aktualizovat Instrukci Ministerstva spravedlnosti, Ministerstva vnitra, Ministerstva zdravotnictví, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 22. 12. 2015, č.j. 33/2013-OD-Org, kterou se mění Instrukce Ministerstva spravedlnosti, Ministerstva vnitra, Ministerstva zdravotnictví, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 5. 4. 2007 č.j. 142/2007-ODS-Org, kterou se upravuje postup při výkonu soudních rozhodnutí ve věcech péče o nezletilé, tak, aby reflektovala současné poznatky, potřeby praxe a mezioborovou spolupráci.
- Legislativně zakotvit možnost multiinstitucionálního projednání případu (MIP), jehož cílem by bylo koordinované posouzení situace dítěte a rodiny odborníky z relevantních profesí.
- Legislativně umožnit soudům stanovit výživné nejen jako měsíční opěťující se plnění, ale též jako poměr na úhradě potřeb dítěte.
- Zajistit soudním vykonavatelům, kteří se podílí na výkonu rozhodnutí odnětím dítěte, specializované vzdělání zohledňující citlivost a specifika takového úkonu.

Doporučení k vybraným tezím

Teze 4. Je v rozporu s nejlepším zájmem dítěte a proto nepřipustné, aby rodiče medializovali případy vzájemných sporů souvisejících s úpravou poměrů jejich dítěte a/nebo o těchto sporech zveřejňovali informace na sociálních sítích.

Výrok prozatímního/meritorního rozhodnutí (§ 925 odst. 1 písm. c) občanského zákoníku):

Rodiče jsou povinni zadržet se zveřejňování, veřejného sdílení nebo jiného veřejného šíření informací, obrazového a zvukového záznamu a podobizny či písemností osobní povahy, týkající se nezletilého.

Rodiče jsou dále povinni odstranit již zveřejněný obsah týkající se nezletilého dítěte, a to konkrétně:

- *[uvést, který z rodičů je povinen odstranit obsah],*
- *[uvést, z jakého zdroje nebo platformy má být obsah odstraněn],*
- *[uvést, jaký konkrétní obsah má být odstraněn].*

V odůvodnění rozhodnutí je třeba podrobně vysvětlit důvody, pro které je zákaz formulován v takto širokém rozsahu. Zejména je vhodné poukázat na vysokou míru konfliktu mezi rodiči a na rizika, která zveřejňování informací o dítěti v tomto kontextu představuje.

Současně je třeba zdůvodnit, proč v daném případě převažuje ochrana soukromí, důstojnosti a osobnostních práv dítěte podle čl. 10 Listiny základních práv a svobod nad právem rodičů informace o dítěti zveřejňovat či veřejně sdílet.

V rozhodnutí je rovněž vhodné uvést, že při podstatné změně poměrů lze rozhodnutí změnit.

Teze 5. Je v rozporu s nejlepším zájmem dítěte a proto nepřipustné, aby média informovala o individuálních sporech rodičů o děti, není-li dán převažující veřejný zájem; i v takovém případě však musí dbát na to, aby nezletilé dítě nebylo možno přímo ani nepřímo identifikovat.

Symposium s politováním konstatuje, že stávající právní úprava neumožňuje soudu či jinému orgánu veřejné moci efektivně ochránit dítě před nepřipustným zveřejňováním informací médií.

Za současného stavu se jako jediná možnost ochrany jeví jmenování hmotněprávního opatrovníka dítěti pro podání žaloby na ochranu osobnosti dítěte.

Teze 6. V případech symetrického intenzivního konfliktu rodičů se jako efektivní ukazuje:

- a) **Rychlé projednání a skončení věci.**
- b) **Co nejpodrobnější nastavení pravidel péče o dítě s vyloučením či minimalizací osobního setkávání rodičů; ideálně formou rodičovského plánu.**
- c) **Dlouhodobé řízení konfliktu rodičů jinou formou než v rámci meritorního rozhodování soudu, a to s omezenou možností rodiče zahájit další soudní řízení.**

d) Multiinstitucionální koordinovaná spolupráce zaměřená na vytvoření dostatečně bezpečného, stabilního a předvídatelného systému fungování dítěte.

K písm. b), c)

Rodičovský plán je nástroj řízení symetrického nebo reaktivního konfliktu rodičů.

Doporučení:

Soud (SSP, VSÚ, asistent soudce) by si měl zjistit, na jakých každodenních otázkách péče o dítě jsou a nejsou schopni se rodiče dohodnout. V rámci zásady „méně státu, více rodiny“ převezme v té části, ve které se rodiče dohodnou, jejich dohodu, a to ideálně do rodičovského plánu. Doporučení, jak řešit sporné otázky soud uvede v odůvodnění rozhodnutí. Měl by se přitom snažit postihnout maximum možných situací, které by se mohly stát mezi rodiči zdrojem konfliktu.

Pro realizaci rodičovské plánu se jeví jako vhodné rozhodnout o dohledu a v rámci jeho realizace si rodiče pravidelně zvat a preventivně řešit potenciálně sporné otázky.

Domácí násilí je kontraindikací pro rodičovský plán.

Doporučení k obsahu výroku:

Místo předávání určit tak, aby se rodiče fyzicky nepotkali.

V rámci podmínek péče zakázat přítomnost osob, které vyvolávají konflikt.

V rámci podmínek péče zakázat pořizování obrazových a zvukových záznamů při předávání dítěte.

Nastavit pravidla pro případ kumulace běžného a speciálního režimu péče (při týdenním střídání v péči a speciální úpravě např. jarních prázdnin, se může stát, že jeden rodič bude o dítě v kuse pečovat tři týdny).

Příklad výroku:

Nezletilí budou v péči otce vždy od 8:00 hodin v pondělí v lichém kalendářním týdnu do 8:00 hodin bezprostředně následujícího pondělí v sudém kalendářním týdnu. V péči matky budou nezletilí vždy od 8:00 hodin v pondělí v sudém kalendářním týdnu do 8:00 hodin bezprostředně následujícího pondělí v lichém kalendářním týdnu.

Tato úprava běžné péče o nezletilé neplatí pro období jarních, velikonočních, letních, podzimních a vánočních školních prázdnin, jak jsou vymezeny dále.

V době jarních prázdnin vyhlášených Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy pro územní obvod, ve kterém je umístěna škola, do které nezletilí docházejí, budou nezletilí v sudém kalendářním roce vždy od 15:00 hodin v pátek předcházející jarním prázdninám, do 8:00 hodin v pondělí, které následuje bezprostředně po jarních prázdninách, v péči otce, v lichém kalendářním roce v totožném období v péči matky. Případnou-li jarní prázdniny v sudém kalendářním roce na sudý kalendářní týden, budou nezletilí od 8:00 hodin v pondělí, které následuje bezprostředně po jarních prázdninách, do 8:00 hodin v pondělí v následujícím sudém týdnu, v péči matky. Případnou-li jarní prázdniny v lichém kalendářním roce na lichý kalendářní týden, budou nezletilí od 8:00 hodin v pondělí, které následuje bezprostředně po jarních prázdninách, do 8:00 hodin v pondělí v následujícím lichém týdnu v péči otce.

Upravit placení nákladů na dítě v rámci měsíčního výživného i placení jiných neočekávaných nákladů, a to například určením poměru úhrady každého rodiče (školovné, kroužky, zdravotnické potřeby, školy v přírodě, rovnátka atd.). Poměr by přitom zpravidla měl odpovídat poměru měsíčních výživných. V případě mimořádně vysokého výživného se předpokládá, že takové výživné pokrývá veškeré náklady dítěte a ve výroku bude uvedeno, že veškeré náklady dítěte hradí rodič, k jehož rukám je výživné placeno.

Příklad výroku:

Matka je povinna platit na výživu nezletilého s účinností od ... částku ... Kč měsíčně, a to do 15. dne v měsíci k rukám otce. Otec je povinen platit na výživu nezletilého s účinností od ... částku ... Kč měsíčně, a to do 15. dne v měsíci k rukám matky. Matka bude platit....., otec bude platit.... (náklady, o kterých soud v době vydání rozsudku ví – stravné, léky, kroužky...). Další výdaje nad částku xxx budou rodiče hradit v poměru xx % nákladů matka, xx % nákladů otec, pokud se na jejich porážení shodnou.

V odůvodnění rozhodnutí uvést, že:

Pokud se rodiče neshodnou, pořídí se jedině v případě, že jej zaplatí ten z rodičů, který je chce poříditi; tím není dotčeno rozhodování o významných záležitostech nezletilého oběma rodiči.

Soud předpokládá, že náklady na zajištění objektivních potřeb dítěte budou dítěti pořízeny a hrazeny v poměru, který je uveden ve výroku rozsudku (zejména zdravotní pomůcky – brýle, rovnátka, ortézy).

K písm. b) lze odkázat na symposia 3 a 6.

Teze 8. V případě reaktivního konfliktu rodičů je zásadní posoudit, zda osobnostní rysy, případně poruchy osobnosti a/nebo emoční reakce rodiče mají vliv na jeho schopnost naplňovat potřeby dítěte a řádně vykonávat rodičovskou odpovědnost. Pokud vliv mají, je nutno tuto skutečnost zohlednit v rámci rozsahu péče nebo zásahu do rodičovské odpovědnosti a úpravy styku.

Pro posouzení dynamiky konfliktu a jeho vlivu na dítě je doporučeno využívat časové osy na zabezpečených stránkách Krajského soudu v Ústí nad Labem www.prodite21.cz.

Časová osa Pro dítě 21 je jednoduchý elektronický nástroj pro zřehlednění práce s případem. Velmi dobře slouží pro zorientování se ve složitém případě. Zaznamenání událostí do elektronické časové osy je trvalé, ale zároveň vysoce flexibilní, neboť umožňuje položky zpětně upravit, doplnit nebo změnit.

Časová osa slouží nejen jejímu tvůrci, ale mohou ji využívat i kolegové v rámci multiinstitucionální spolupráce, kterým zadavatel konkrétní osy přidělí stupeň jejich oprávnění od možnosti zaznamenat informaci (např. škola o tom, zda žák ráno přišel do školy), přes nahlížení až po plný přístup. Díky široké škále filtrace je možné časovou osu nebo její části použít jako přílohy ke zprávám či návrhům. Velkou výhodou je také to, že časovou osu můžete transportovat do dokumentu, kde ji následně můžete doplnit nebo jinak upravit dle aktuální potřeby nebo konkrétního účelu.

Teze 9. V případech reaktivního konfliktu rodičů se jako efektivní ukazuje:

- a) Rychlé a předvídatelné projednání a rozhodnutí věci.
- b) Vytvoření stabilního, srozumitelného a předvídatelného režimu péče o dítě.
- c) Odborná pomoc zaměřená primárně na stabilizaci emoční dysregulace, posílení rodičovských kompetencí a snížení chaosu v rodinném fungování.
- d) Omezení situací vedoucích k emočnímu zahlcení rodiče a impulzivním konfliktním reakcím.
- e) Koordinovaná multiinstitucionální spolupráce zaměřená na ochranu psychického vývoje dítěte.

Zde platí stejná doporučení jako u symetrického konfliktu (teze 6.)

Teze 10. Odmítá-li dítě jednoho z rodičů, musí soud při projednání a rozhodování případu zohlednit věk dítěte, tvrzené důvody odmítání, reálné důvody odmítání, objektivní skutečnosti na straně odmítaného rodiče, postoj druhého rodiče a vztah dítěte a odmítaného rodiče.

Za stávající právní úpravy je jedinou možností neupravení péče odmítaného rodiče pozastavení výkonu jeho rodičovské odpovědnosti, a to v rozsahu osobního styku s dítětem. K tomu blíže závěry 9. rodinněprávního symposia.

Teze 11. Výkon rozhodnutí odnětím dítěte proti aktuálně deklarovanému názoru dítěte představuje krajní prostředek ochrany práva dítěte na rodinný život a lze k němu přistoupit pouze tehdy, je-li v nejlepším zájmu dítěte a převáží-li očekávaný přínos takového postupu nad rizikem psychické újmy dítěte. Samotné odmítání péče či styku dítětem však automaticky nevyklučuje výkon rozhodnutí.

Doporučení:

Výkon rozhodnutí by měla provádět kvalifikovaná osoba, případně by měla být taková osoba přizvána.

Soudce by měl osobě provádějící výkon rozhodnutí dát pokyny vycházející z odůvodnění teze již při přípravě výkonu rozhodnutí dle § 4 odst. 2 Instrukce: *Provádění výkonu rozhodnutí řídí soudní vykonavatel nebo jiná soudní osoba, stanoví-li tak zvláštní zákon, ledaže výkon rozhodnutí provádí sám soudce (dále jen soudní vykonavatel). Soudní vykonavatel je oprávněn vydávat závazné pokyny orgánům a osobám, které jsou výkonu rozhodnutí účastny. Soudce je oprávněn dávat soudnímu vykonavateli pokyny k postupu a způsobu provedení výkonu rozhodnutí, kterými je při přípravě i vlastním provádění výkonu rozhodnutí soudní vykonavatel vázán.*

Teze 12. Realizaci participačních práv by dítě nemělo být nepřiměřeně zatěžováno, zejména by nemělo být vystavováno konfliktu loajality, triangulaci nebo přenášení odpovědnosti za rozhodnutí soudu; nepřiměřenost lze také spatřovat v bezdůvodném opakovaném slyšení dítěte. Dítě má právo být slyšeno, ale současně má být chráněno před konfliktem rodičů.

Nábor dítěte v opatrovnickém řízení nelze hodnotit izolovaně od rodinné dynamiky; jeho přání a postoje bývají často situačně podmíněny zejména aktuální emoční atmosférou v rodině, intenzitou konfliktu rodičů, konfliktem loajality, triangulací, psychickým stavem dítěte nebo očekáváními rodičů.

Doporučení:

Není vhodné zatěžovat dítě opakovaným slyšením. To je možné zejména v případech, kdy si to dítě výslovně přeje. Odvolací soudy by opakované slyšení dítěte měly zvážit v případě, pokud hodlají měnit rozhodnutí soudu prvního stupně, a to tak, že rozhodnou v rozporu s přáním dítěte.

Použité zdroje

Dopady konfliktu na dítě

Emery, Robert E. ,1982 Inter-Parental Conflict and the Children of Discord and Divorce. *Psychological Bulletin*, 92: 310-330.

Camera, Kathleen A., and Gary Resnick, 1989 Styles of Conflict Resolution and Cooperation between Divorced Parents: Effects on Child Behaviour and Adjustment. *American Journal of Orthopsychiatry*, 59: 560-574.

Johnston, Janet R., Marsha Kline and Jeanne M. Tschann, 1989, Ongoing Post-Divorce Conflict: Effects on Children of Joint Custody and Frequent Access. *American Journal of Orthopsychiatry*, 59: 576-592.

Shaw, Daniel S., and Robert E. Emery, 1987 Parental Conflict and Other Correlates of the Adjustment of School Aged Children Whose Parents have Separated. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 15: 269-281.

American Psychological Association (2010): Guidelines for child custody evaluations in divorce proceedings

Braver, S., E., Lamb, M. (2018): Shared Parenting After Parental Separation: The View of 12 Experts. *Journal of Divorce and Remarriage*

Lamalla, D., Figueiredo, B., Bastos, A., Feinberg, M. (2016): Typologies of post-divorce coparenting and parental well-being, parenting quality and children's psychological adjustment. *Child Psychiatry and Human Development* 118 (3), str. 716 – 728

Stallman, H., M., Ohan, J., L. (2016): Parenting style, Parental Adjustment and Co-Parental Conflict: Differential Predictor of Child Psychological Adjustment Following Divorce. *Behaviour Change*. (17/3), str. 283 – 316

Gunsberg, L., Hymowitz, P. : A handbook of divorce and custody . Forensic, developmental and clinical perspective. 2013

Vysoce konfliktní spory rodičů

Bård Bertelsen, Bertelsen, B., & Bertelsen, B. (2021). Staying with the conflict – parenting work and the social organization of post-divorce conflict. *Journal of Family Studies*, 1–17. <https://doi.org/10.1080/13229400.2020.1869578>

Bergman, A.-S., & Rejmer, A. (2017). Parents in child custody disputes: Why are they disputing? *Journal of Child Custody*, 14(2–3), 134–150. <https://doi.org/10.1080/15379418.2017.1365320>

Butkutė, L., Mortelmans, D., & Sondaitė, J. (2023). *Entangled in the Web of Conflicts*. <https://doi.org/10.1024/2673-8627/a000042>

- Demby, S. L. (2016). Parenting Coordination: Applying Clinical Thinking to the Management and Resolution of Post-Divorce Conflict. *Journal of Clinical Psychology*, 72(5), 458–468. <https://doi.org/10.1002/jclp.22261>
- Harcus, M., & Clarke, J. (2024). Disrupting Post-Separation Parental Conflict: The Role of Critical Reflection in Conflict Resolution. *Journal of Social Work and Social Welfare Policy*, 2(2). <https://doi.org/10.33790/jswwp1100123>
- Hejnová, K., & Chylíková, J. (2020). Dealing with Parental Conflicts at the Child Protection Departments in the Czech Republic: Use of Defensive Practice and Its Factors. *Czech Sociological Review*, 56(1), Article 1. <https://doi.org/10.13060/csr.2020.001>
- Hopper, J. (2001). The Symbolic Origins of Conflict in Divorce. *Journal of Marriage and Family*, 63(2), 430–445. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2001.00430.x>
- Kaldal, A., Hellner, A., & Mattsson, T. (2024). Introduction: Matching Legal Proceedings to Problems in Custody Disputes. In A. Kaldal, A. Hellner, & T. Mattsson (Eds.), *Children in Custody Disputes: Matching Legal Proceedings to Problems* (pp. 1–20). Springer Nature Switzerland. https://doi.org/10.1007/978-3-031-46301-3_1
- Lebow, J. L. (2019). Treating the difficult divorce: A practical guide for psychotherapists. *APA PycBOOKS*.
- Mandarino, K., Kline Pruett, M., & Fieldstone, L. (2016). Co-parenting in a Highly Conflicted Separation/Divorce: Learning about Parents and their Experiences of Parenting Coordination, Legal, and Mental Health Interventions. *Family Court Review*, 54(4), 564–577. <https://doi.org/10.1111/fcre.12243>
- Ney, T. (2015). Constructing Conflict: A Discursive Analysis of Family Law Conflict. *Conflict Resolution Quarterly*, 33(2), 177–201. <https://doi.org/10.1002/crq.21150>
- Rautio, S., Nikupeteri, A., & Laitinen, M. (2025). Interventions in High-Conflict Divorces/Separations from Children’s Perspective: A Scoping Review. *Family Transitions*, 66(7), 479–515. <https://doi.org/10.1080/28375300.2025.2533679>
- van Dijk, R., van der Valk, I. E., Deković, M., & Branje, S. (2020). A meta-analysis on interparental conflict, parenting, and child adjustment in divorced families: Examining mediation using meta-analytic structural equation models. *Clinical Psychology Review*, 79, 101861. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2020.101861>
- <https://journals.indianapolis.iu.edu/index.php/advancesinsocialwork/article/view/26384/25415>
- https://www.researchgate.net/publication/15277513_High-Conflict_Divorce.

Medializace případů

- Corrigan, P. W., & Watson, A. C. (2002). The paradox of self-stigma and mental illness. *Clinical Psychology: Science and Practice*, 9(1), 35–53. <https://doi.org/10.1093/clipsy.9.1.35>
- Emery, R. E. (1982). Interparental conflict and the children of discord and divorce. *Psychological Bulletin*, 92(2), 310–330. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.92.2.310>

Johnston, J. R., Kline, M., & Tschann, J. M. (1989). Ongoing postdivorce conflict: Effects on children of joint custody and frequent access. *American Journal of Orthopsychiatry*, 59(4), 576–592. <https://doi.org/10.1111/j.1939-0025.1989.tb02748.x>

Shaw, D. S., & Emery, R. E. (1987). Parental conflict and other correlates of the adjustment of school-age children whose parents have separated. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 15(2), 269–281. <https://doi.org/10.1007/BF00916354>

Výkon rozhodnutí odnětím dítěte

Birnbaum, R., & Saini, M. (2012). A qualitative synthesis of children's participation in custody disputes. *Research on Social Work Practice*, 22(4), 400–409. <https://doi.org/10.1177/1049731512442985>

Saini, M., Black, T., Fallon, B., & Marshall, A. (2016). Child custody disputes within the context of child protection investigations: Secondary analysis of the Canadian incidence study of reported child abuse and neglect. *Child Welfare*, 94(1), 143–163.

Substance Abuse and Mental Health Services Administration. (2014). SAMHSA's concept of trauma and guidance for a trauma-informed approach. HHS Publication, 14, 4816.

Terr, L. C. (1991). Childhood traumas: An outline and overview. *American Journal of Psychiatry*, 148(1), 10–20. <https://doi.org/10.1176/ajp.148.1.10>

https://lisarothfus.com/wp-content/uploads/2026/01/Children-Resisting-Visits-Fidler-and-Bala_01232019.pdf

Rodičovské plány ve světě

Australská vládní iniciativa: Family Relationship Online. Helping Family Build Better Relationship: <https://www.familyrelationships.gov.au/sites/default/files/documents/2021-11/106-parenting-plans.pdf>

Ministerstvo spravedlnosti Nového Zélandu: Making Parenting Agreements: <https://www.justice.govt.nz/family/care-of-children/parenting-arrangements/agree-on-parenting-arrangements/making-parenting-arrangements/>

Alaska Court System: Self-help Center: Family Law: <https://courts.alaska.gov/shc/family/plan.htm>

Ministerstvo spravedlnosti Kanady: Doporučení pro řešení vysoce konfliktních rozvodů: https://www.justice.gc.ca/eng/rp-pr/fl-lf/divorce/2001_7/conclus2.html

Limity odborné pomoci

Herrero, M., Roca, P., Cormenzana, S., Martínez-Pampliega, A. (2023): The efficacy of postdivorce intervention programs for children: A meta-analytical review. *Family Process*, 62, str. 74–93.

Kanadské ministerstvo spravodlnosti: The Early Identification And Streaming Of Cases Of High Conflict Separation And Divorce: A Review. Interventions For High Conflict Divorcing Families
Dostupné Z: https://www.justice.gc.ca/eng/rp-pr/fl-lf/divorce/2001_7/interv.html